

1

Mathematics

Kagamitan ng Mag-aaral

Sinugbuanong Binisaya Yunit &

Ang kagamitan sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at / o unibersidad. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

Kagawaran ng Edukasyon
Republika ng Pilipinas

Mathematics – Unang Baitang
Kagamitan ng Mag-aaral sa Sinugbuanong Binisaya
Unang Edisyon, 2013
ISBN: 978-971-9981-12-1

Paunawa hinggil sa karapatang-sipi. Isinasaad ng Seksiyon 176 ng Batas Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publisher*) at may-akda ang karapatang-arang iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Br. Armin A. Luistro FSC
Pangalawang Kalihim: Yolanda S. Quijano, Ph.D.
Kawaksing Kalihim: Elena R. Ruiz, Ph.D.

Mga Bumuo ng Kagamitan ng Mag-aaral

Convenor: Ian June L. Garces, Ph.D.

Consultant at Koordinator: Soledad A. Ulep, Ph.D.

Mga Manunulat: Soledad A. Ulep, Ph.D., Lydia M. Landrito, Edna G. Callanta, Allan M. Canonigo, Dana M. Ong, Guillermo P. Bautista, Jr., Erlina R. Ronda, Teresita R. Mañalac, Gladys Nivera, at Shirley Remoto

Mga Kontribyutor: Avelina Salvador, Remyllinda Soriano, Maricar D. Agao, Maricar Alamon, Emerenciana T. Angeles, Felipa Bassig, Nely Baylon, Ofelia Chingcuanco, Irene R. Chua, John Antonio Daganta, Mary Jean dela Cruz, Robecil O. Endozo, Rosalinda Formeloza, Lourdes Hulipas, Juvylennie Nardo, Michelle S. Silva, at Ma. Corazon Silvestre

Mga Tagasuri ng Nilalaman: Soledad A. Ulep, Ph.D., Lydia M. Landrito, Edna G. Callanta, Rogelio O. Doñes, Ph.D., at Robesa R. Hilario

Mga Tagasuri ng Wika: Atty. Manuel Lino Faelnar, Dr. Romeo S. Macan, at Jes B. Tirol

Mga Tagasalin: Nena V. Miñoza, Virginia S. Cayon, Gea C. Alonso, Ninie C. del Rosario, Jennifer O. Artiaga, Aida J. Zafra, Caren S. Selgas, at Ritchie C. Barrera

Mga Gumuhit ng Larawan: Erich D. Garcia, Eric C. de Guia, Fermin M. Fabella, Deo R. Moreno, Amphy B. Ampong, Jayson R. Gaduena, Lemuel P. Valle, Jr., Bienvenido E. Saldua, at Jayson O. Villena

Mga Naglayout: Editha F. Esperida, Anameyh R. Magtuba, Aro R. Rara, at John Rey T. Roco; **Encoder:** Jocelyn M. Conta

Inilimbag sa Pilipinas ng _____
Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS)

Office Address: 2nd Floor Dorm G, PSC Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (02) 634-1054, 634-1072

E-mail Address: imcsetd@yahoo.com

Listahan sa mga Pagtulon-an

Yunit 2

Mga Sensilyong Pilipinhon	119
Kwarta de Papel	124
Mga Numerong Makapilahon 1 st , 2 nd , 3 rd up to 10 th	129
Pag-ila sa Han-ay sa mga Butang	136
Ang Subtraction Buhat Pagkuha, Pag-iban, Pagbahin	141
Ang Subtraction Susama sa Pagtandi ug Pagdugang	156
Addition and Subtraction as Inverse Operations	163
Sibo nga Pulongan sa Numero Gamit ang Pagdugang o Pagkuha	169
Ang Sumbanan sa Paghimo ug Pagbungkag sa Numero Gamit ang Pagdugang o Addition.....	176
Pagdugang og Duha ka Tag-usa ka Digit nga Numero nga Adunay Sumada o Total Hangtod sa 18 Ginamit ang Han-ay o Order or Zero Properties of Addition	184
Pagdugang og 3 ka 1-Digit nga mga Numero sa Pinahigda ug Pinatindog nga Adunay Sumada o Total Hangtod sa 18 Ginamit ang Han-ay o Order ug Pundok o Grouping nga Kinaiya sa Pagdugang (Addition)	190
Paggamit og Pagpalapad nga Porma aron Ipahayag ang Buot Ipasabot sa Pagdugang o Addition	195
Ang Pagpadugang og Numero nga Adunay Sumada Hangtod 99 nga Dili Pundokon Pag-usab	198
Ang Pagdugangdugang og Numero Kansang Sumada Hangtod 99 nga Pundokon Pag-usab	202

Pagdugang sa Usa ka Digit nga Numero nga Adunay Sumada Hangtod sa 18 Gamit ang Huna-huna	207
Pagdugang sa 2-ka Digit nga Numero ug Usa ka Digit nga Numero nga Adunay Regrouping Gamit ang Huna-huna	214
Ang Pagsulbad sa mga Tagsa ka Lakang nga Word Problems bahin sa Pagdugangdugang og mga Tibuok nga Numero Lakip ang Kwarta	220

Yunit 2

Mga Sensilyong Pilipinhon

Pagpalab-as:

Kini ang mga nagkalain-lain nga mga sensilyong Pilipinhon ug ang ilang bili.

Sensilyo	Ngalan	Bili sa pulong sa simbolo
	5 sentabos	5 ¢
	10 sentabos	10 ¢
	25 sentabos	25 ¢
	1 peso	₱1.00
	5 pesos	₱5.00
	10 pesos	₱10.00

Buluhatong Papel 1: Isulti ang letra sa luyong nawong sa matag sensilyo nga tukma o haom sa atubangan nga nawong.

Atubangan nga nawong

Luyo nga nawong

Buluhatong Papel 2: Sulati sa papel ang hustong bili sa matag sensilyo.

1.		10 ¢	₱10.00
2.		10 ¢	₱1.00
3.		5 ¢	₱5.00
4.		5 ¢	₱5.00
5.		25 ¢	₱5.00
6.		10 ¢	₱10.00

Buluhatong Papel 3: Sulati sa papel ang hustong bili sa sensilyo.

1.

2.

3.

4.

5.

Buluhaton sa Balay: Buot ihatag ni Kim ang husto nga bili sa matagbutang. Sulati sa inyong papel ang sensilyo nga kinahanglan niyang gamiton.

₱10.00

10 ¢

₱5.00

₱1.00

25 ¢

1.

2.

3.

4.

5.

Kwarta de Papel

Pagpalab-as:

Aniay mga kwarta de papel sa Pilipinas. Gitawag usab kini og **peso bills**. Kini ang simbolo sa pagpakita sa husto nga bili sa kwarta, ₱.

Kwarta de Papel

Kon ihisgot nato

Kon sulati nato

Baynte pesos

₱20.00

Singkwenta pesos

₱50.00

Usa ka gatos ka pesos

₱100.00

Buluhatong Papel 1: Sulati ang letra sa hustong bili sa kwarta de papel sa matag blangko. Buhata kini sa inyong papel.

Pagpili niini.

- a. ₱50.00 b. ₱100.00 c. ₱20.00

1. _____

2. _____

3. _____

Buluhatong Papel 2: Sulati sa papel ang hustong bili sa matag kwarta de papel.

₱50.00

₱20.00

₱100.00

₱50.00

₱100.00

₱20.00

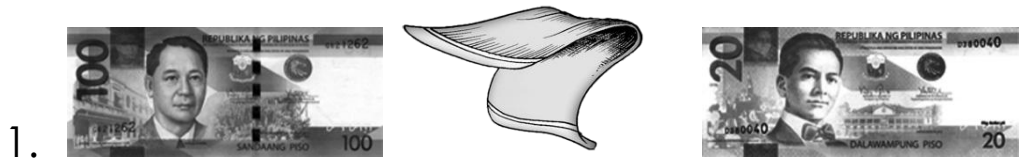

₱20.00

₱100.00

₱50.00

Buluhatong Papel 3: Nikuyog si Carlo sa iyang Mama aron mangompra. Ipapalit sa inyong kuwaderno ang hustong kantidad (**use play money**) sa matag butang.

₱20.00

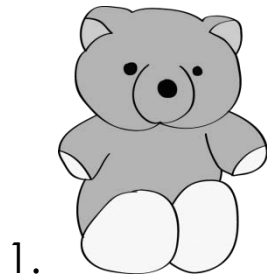

₱100.00

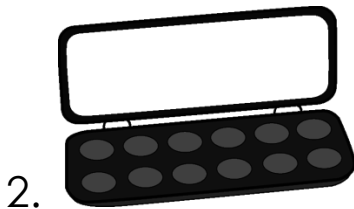

₱50.00

Buluhaton sa Balay: Isumpay ang hustong kwarta de papel aron makapalit og butang. Buhata kini sa inyong kuwaderno gamit ang **play money**.

₱100.00

₱20.00

₱50.00

Mga Numerong Makapilahon

1st, 2nd, 3rd up to 10th

Pagpalab-as:

Adunay programa ang Unang Ang-Ang seksyon Mabini nga klase. Napulo ka mga bata ang magsul-ob sa ilang paboritong mga bisti. Magtagsa-tagsa sila og tindog sa atubangan.

Mary
1st

Ika-una

Marlon
2nd

ikaduha

Josie
3rd

ikatulo

Jose
4th

Ika-upat

Bea
5th

ikalima

Jun
6th

ika-unom

Jona
7th

ikapito

Nely
8th

ikawalo

Pat
9th

ikasiyam

Jane
10th

ikanapulo

Ang mga numero 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th, 8th, 9th ug 10th gitawag og mga numerong makapilahon. Kini nagapakita sa sunod-sunod nga paghan-ay sa mga butang o tawo nga gipahaluna.

Buluhatong Papel 1: Tan-awa ang simbolo sa mga numerong makapilahon sa **column A**. Pangitaa ang hustong pulong ngadto sa **column B**. Sulati sa papel.

Column A

Column B

Ika-1

ikasiyam

Ika-2

ika-upat

Ika-3

ikaduha

Ika-4

ikalima

Ika-5

ika-unom

Ika-6

ikawalo

Ika-7

ikanapulo

Ika-8

Ika-una/primero

Ika-9

ikatulo

Ika-10

ikapito

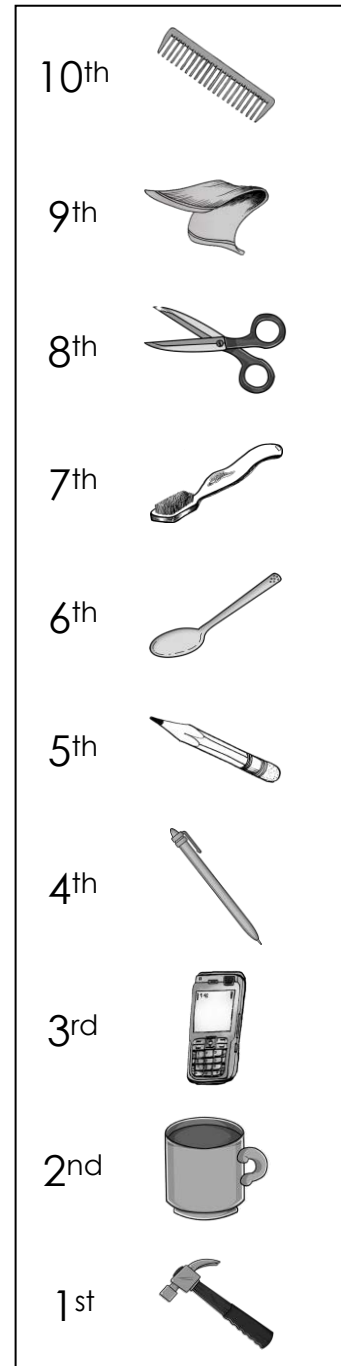
Buluhatong Papel 2: Pagbansaybansay sa pagsulat og numerong makapilahon (**ordinal**). Kaduhaa pagsulat ang matag numero. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

Ika-1	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-2	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-3	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-4	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-5	<hr/> <hr/> <hr/>

Ika-6	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-7	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-8	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-9	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-10	<hr/> <hr/> <hr/>

Buluhatong Papel 3: Tan-awa ang mga butang. Unya, tubaga ang mga pangutana pinaagi sa pagsulat sa simbolo sa numerong makapilahon. Sulati ang inyong tubag sa papel.

1. Haing lut-ora nahimutang ang sepelyo?
2. Haing lut-ora nahimutang ang tasa?
3. Haing lut-ora nahimutang ang martilyo?
4. Haing lut-ora nahimutang ang panyo?
5. Haing lut-ora nahimutang ang gunting?
6. Haing lut-ora nahimutang ang lapis?
7. Haing lut-ora nahimutang ang sudlay?
8. Haing lut-ora nahimutang ang kutsara?
9. Haing lut-ora nahimutang ang **ballpen**?
10. Haing lut-ora nahimutang ang **cellphone**?

Buluhaton sa Balay: Kaduhaa pagsulat ang matag pulong. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

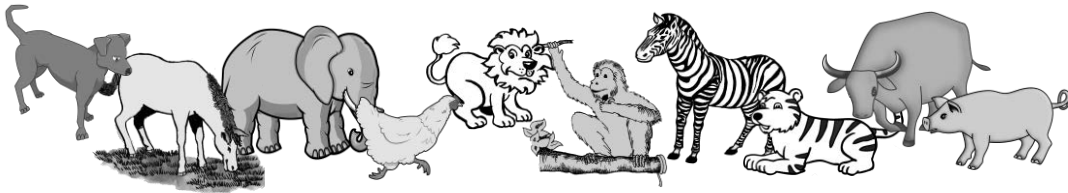
Ika-una	<hr/> <hr/> <hr/>
ikaduha	<hr/> <hr/> <hr/>
ikatulo	<hr/> <hr/> <hr/>
Ika-upat	<hr/> <hr/> <hr/>
ikalima	<hr/> <hr/> <hr/>

ika-unom	<hr/> <hr/> <hr/>
ikapito	<hr/> <hr/> <hr/>
ikawalo	<hr/> <hr/> <hr/>
ikasiyam	<hr/> <hr/> <hr/>
ikanapulo	<hr/> <hr/> <hr/>

Pag-ila sa Han-ay sa mga Butang

Pagpalab-as:

Nangadto sa zoo si Jason ug ang iyang pamilya. Nakit-an niya ang daghang klase sa mananap ug hayop didto.

Iro ang **ika-una (1st)** nga hayop gikan sa wala.

Kabayo ang **ikaduha (2nd)** nga hayop gikan sa wala.

Elepante ang **ikatulo (3rd)** nga hayop gikan sa wala.

Himongaan ang **ika-upat (4th)** nga hayop gikan sa wala.

Leyon ang **ikalima (5th)** nga hayop gikan sa wala.

Unggoy ang **ika-unom (6th)** nga hayop gikan sa wala.

Zebra ang **ikapito (7th)** nga hayop gikan sa wala.

Tigre ang **ikawalo (8th)** nga hayop gikan sa wala.

Kalabaw ang **ikasiyam (9th)** nga hayop gikan sa wala.

Baboy ang **ikanapulo (10th)** nga hayop gikan sa wala.

Buluhatong Papel 1: Sulati sa papel ang husto nimong tubag sa pangutana.

M A T H E M A T I C S

Unsay nag-unang letra?

Unsay ika-upat nga letra?

Unsay ikanapulo nga letra?

Unsay ikapitong letra?

Unsay ikawalo nga letra?

Unsay ikalima nga letra?

Unsay ikaduha nga letra?

Unsay ikasiyam nga letra?

Unsay ikatulo nga letra?

Unsay ika-unom nga letra?

Unsa nga letra ang nagkapareho?

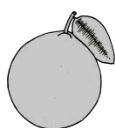
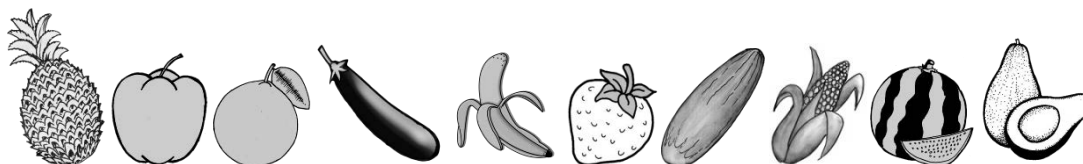
Unsay pagsunod-sunod nila?

Buluhatong Papel 2: Kolori ang mga butang.
Pagsugod sa wala sa pagsunod-sunod. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

1. Kolori og yellow ang ika-una.
2. Kolori og pula ang ika-upat.
3. Kolori og green ang ikawalo.
4. Kolori og itom ang ikanapulo.
5. Kolori og pink ang ikalima.
6. Kolori og violet ang ikasiyam.
7. Kolori og lunhaw ang ikaduha.
8. Kolori og brown ang ikapito.
9. Kolori og blue violet ang ikatulo.
10. Kolori og yellow green ang ika-unom.

Buluhatong Papel 3: Sulati ang simbolo sa numerong makapilahon sa matag prutas ug utanon nga anaa sa pundok. Pagsugod sa wala. Sulati sa papel inyong tubag.

1. _____

6. _____

2. _____

7. _____

3. _____

8. _____

4. _____

9. _____

5. _____

10. _____

Buluhaton sa Balay: Tan-awa ang retrato. Buhata ang gipangayo. Pagsugod sa tuo. Buhata kini sa imong kuwaderno.

1. Lingini ang **6th** nga butang.
2. Idibuho og dako ang **10th** nga butang.
3. Ikahon ang **3rd** nga butang.
4. Badlisi ang **7th** nga butang.
5. Markahi og X ang **1st** nga butang.
6. Badlisi og tulo ka badlis ang **8th** nga butang.
7. Markahi og X ang **4th** nga butang.
8. Markahi og tsek (✓) ang **9th** nga butang.
9. Ikahon ug lingini ang **2nd** butang.
10. Linginig kaduha ang **5th** nga butang.

Ang Subtraction Buhat Pagkuha, Pag-iban, Pagbahin

Pagpalab-as:

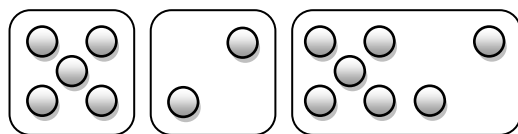
Unang Pangutana:

Adunay lima ka holer si Ronald. Gihatagan siya og duha sa iyang Manoy. Pila tanan ang holer nga anaa kaniya?

Ikaduhang Pangutana:

Kon Pananglitan si Ronald nga karon aduna nay 7 ka holer nihatag og 3 ka holer sa iyang ig-agaw. Pila man ka holer ang nahibilin kang Ronald?

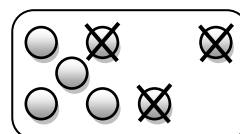
Pagsulbad gamit ang hulagway:

“5 ug 2 pareho sa 7”

Mao nga adunay 7 ka holer si Ronald.

Pagsulbad gamit ang hulagway:

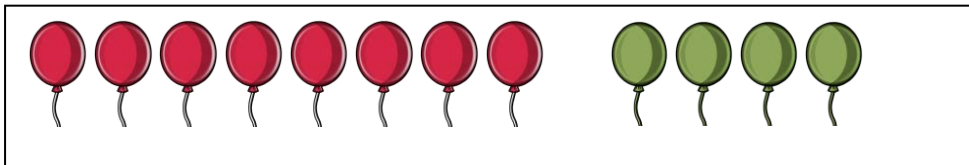
“7 kuhaan og 3 nahabilin 4”

Mao nga 4 pa ka holer ang nahabilin kang Ronald.

Buluhatong Papel 1: Basaha ang pangutana. Ipahayag gamit ang **diagram**. Unya sulati ang hugpulong nga numero sa matag usa. Buhata kini sa papel.

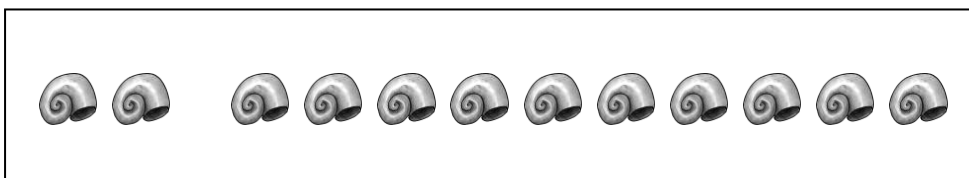
1. Adunay 8 ka pula nga mga **balloon** ug 4 ka mga lunhaw nga **balloon**.

Pila kabuok ang tanang **balloon**?

Hugpulong nga numero: - =

2. Nagkuha si Ronald og 2 ka kinhason.
Nagkuha pod si Michelle og 10. Pila man ka kinhason ang nakuha nilang duha?

Hugpulong nga numero: - =

3. Adunay 5 ka payong si Ana ug si Maria adunay 4 ka payong. Pila man ka payong tanan?

Hugpulong nga numero: <input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>

Buluhatong Papel 2: Basaha ang matag pangutana. Ipadayag gamit ang **diagram**. Unya sulati ang hugpulong nga numero sa matag usa. Buhata sa papel.

1. Adunay 10 ka bata sa grupo. Kon nibiya ang 6 nila, pilay nahibilin?

Hugpulong nga numero: <input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>

2. Tig-inom si Lea og 8 ka basong tubig sa tibuok adlaw. Kon niinom siya og 2 ka baso sa buntag, pila man ka baso pa ang inomon niya?

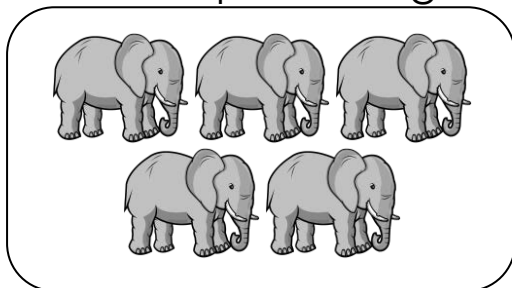

Hugpulong nga numero: <input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>

3. Adunay 10 ka langgam sa hawla. Nilupad ang 5. Pila ka langgam ang nahibilin sa hawla?

Hugpulong nga numero: <input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>

Buluhatong Papel 3: Pilia ang hustong hugpulong nga numero. Buhata sa papel.

1. Pila ka elepante ang tanan?

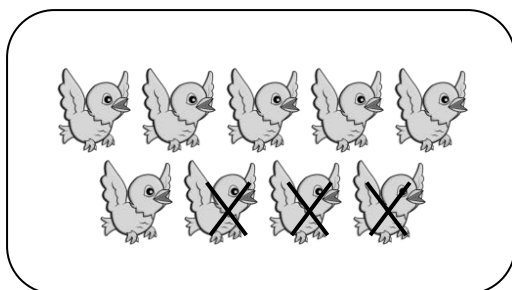

$$4 - 3 = 1$$

$$3 + 2 = 5$$

$$3 + 4 = 7$$

2. Pila ka langgam ang nahabilin?

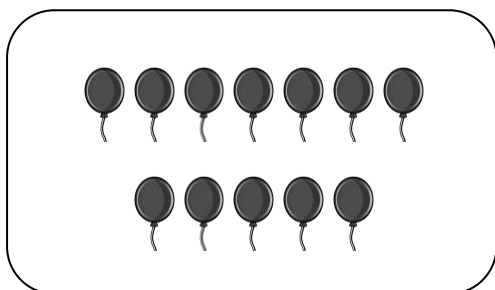

$$6 - 3 = 3$$

$$9 - 3 = 6$$

$$6 + 3 = 9$$

3. Pila ka **balloon** kon iponon ang tanan?

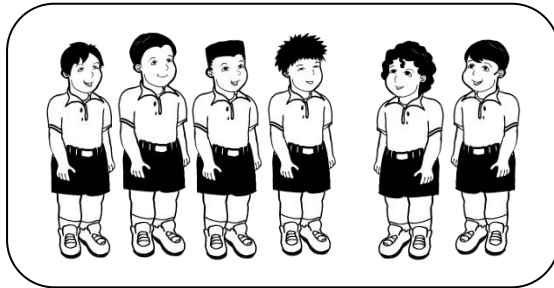

$$7 + 4 = 11$$

$$7 - 5 = 2$$

$$7 + 5 = 12$$

4. Pila tanan ang mga bata?

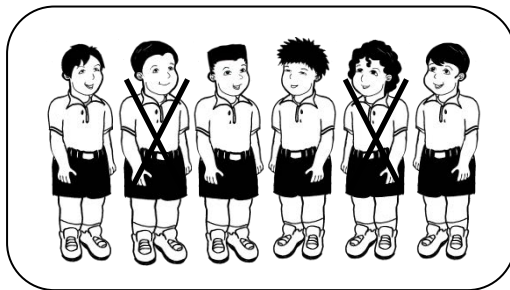

$$3 + 2 = 5$$

$$4 + 2 = 6$$

$$4 - 2 = 2$$

5. Pila ka bata ang nahabilin?

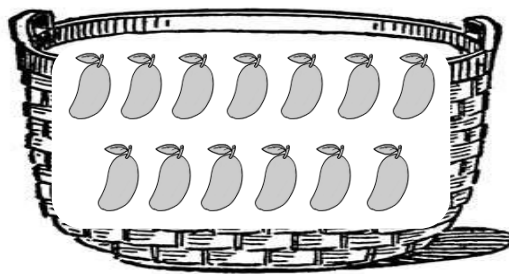
$$4 + 2 = 6$$

$$4 - 2 = 2$$

$$6 - 2 = 4$$

Buluhatong Papel 4: Pilia ang hustong tubag.

1. Nipalit si Nanay og 13 ka manggang hinog.
Kon giambitan niya og 8 ang iyang mga anak,
Pila man ka mangga ang nahibilin?

$$13 + 8 = 21$$

$$13 - 5 = 8$$

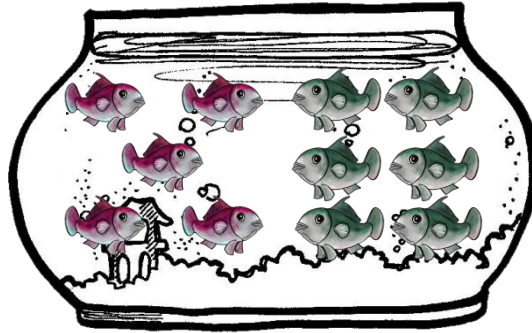
$$13 - 8 = 5$$

A

B

C

2. Adunay 6 ka isdang lunhaw ug 5 ka isdang pula. Pila man ka isda ang anaa?

$$6 + 5 = 11$$

A

$$6 - 5 = 1$$

B

$$6 + 8 = 14$$

C

3. Adunay 3 ka lapis si Karen sa iyang bag. Gidugangan niya og 7 ka lapis. Pila naman ka lapis ang anaa sa iyang bag?

$$7 + 5 = 12$$

A

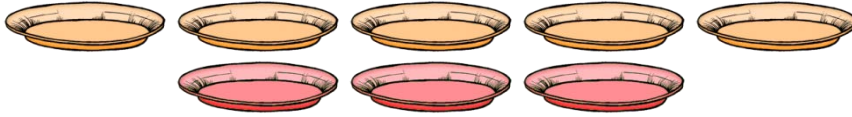
$$7 - 3 = 4$$

B

$$3 + 7 = 10$$

C

4. Nag-andam si Liza og 5 ka platong kahel og 3 ka platong pula. Pila man ka plato ang giandam ni Liza?

$$5 + 3 = 8$$

A

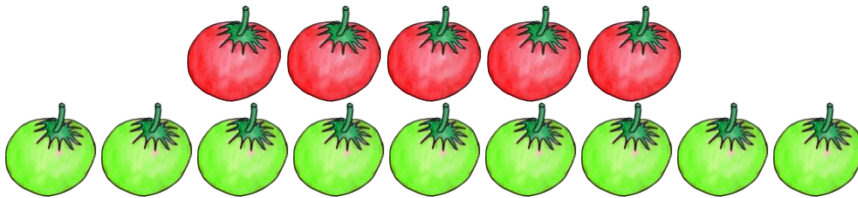
$$2 + 3 = 5$$

B

$$5 - 3 = 2$$

C

5. Adunay 14 ka kamatis. Kon 9 niini dili hinog, pila man ka buok ang hinog?

$$9 + 5 = 14$$

A

$$14 - 9 = 5$$

B

$$9 - 5 = 4$$

C

Buluhatong Papel 5: Sulati ang hugpulong nga numero sa matag usa. Sulati ang mga numero sa matag luna nga gihatag ug ang simbolo sa **plus** (+) o **minus** (-) sa lingin. Buhata kini sa papel.

1. Adunay 5 ka babaye ug 4 ka lalaki sa grupo. Pila man ka bata tanan ang anaa sa grupo?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

2. Adunay 10 ka langgam sa kahoy. Nilupad ang 5. Pila man ka langgam ang nahabilin?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

3. Unom ka babaye ang nagdula samtang ang 3 ka babaye nagtuon. Pila ka babaye tanan ang anaa?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

4. Adunay 10 ka isda sa **aquarium**. Gidugangan ni Gale og 2 pa ka isda. Pila tanan ang isda sa **aquarium**?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

5. Adunay 8 ka bata sa grupo. Kon ang duha nipauli na, pila ka bata ang nahabilin?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

Buluhaton sa Balay

Unang Buluhaton

“Pangitaa ang mensahe”: Tabangan nato ang batang babaye aron makatoltol pagpauli sa ila. Sulati ang letra nga nagkatakdo sa husto nga hugpulong sa numero aron matubag ang matag pangutana sa luna nga gihatag sa ubos.

1. Nipalit si Nanay og 3 ka mansanas og 2 ka saging. Pila tanan ang prutas?	$3 + 1 = 4$ T	$3 + 2 = 5$ I	$3 - 1 = 2$ M	$3 - 2 = 1$ S
2. Nagpakaon si Vicky sa 5 niya ka iro. Kon adunay 2 ka iro nga moapil, pila tanan ka iro ang anaa?	$5 + 2 = 7$ L	$5 - 2 = 3$ T	$2 + 6 = 8$ A	$4 - 2 = 2$ N
3. Aduna koy 12 ka pula nga balloon ug 10 ka anyel (blue) nga balloon . Pila tanan ang mga balloon ?	$12 - 10 = 2$ F	$12 - 5 = 7$ P	$10 + 5 = 15$ M	$12 + 10 = 22$ O
4. Nagluto si Nanay og 12 ka itlog. Gikaon nila ang 6, pila man ang nahabilin nga itlog?	$12 + 6 = 18$ U	$12 - 6 = 6$ V	$12 + 8 = 20$ C	$12 - 8 = 4$ E

5. Adunay 14 ka mga balloon sa lawak. Kon 6 niini nibuto, pila man ka balloon ang nahabilin?	$14 - 6 = 20$ E	$14 + 6 = 20$ B	$6 + 14 = 20$ U	$15 - 6 = 9$ K
6. Nipalit si Nanay og 10 ka itlog. Giluto niya ang duha, pila man ang nahabilin?	$10 + 2 = 12$ T	$2 + 8 = 10$ I	$10 - 2 = 8$ M	$8 - 2 = 6$ S
7. Nipupo si Tatay og 13 ka mangga. Kon gihatag niya ang 5 kang Luz, pila man ang nahabilin kaniya?	$13 + 5 = 18$ R	$13 - 5 = 8$ A	$5 + 10 = 15$ D	$2 + 13 = 15$ J
8. Adunay napulo ka babaye ug 5 ka laki. Pila tanan ang mga bata?	$1 + 5 = 6$ S	$10 - 5 = 5$ Y	$10 + 5 = 15$ T	$10 - 1 = 9$ O
9. Ang pito kuhaan og 4	$7 - 4 = 3$ H	$7 + 4 = 11$ P	$7 + 14 = 21$ M	$14 - 7 = 7$ F

Mensahe:

1

2

3

4

5

6

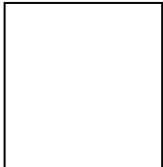
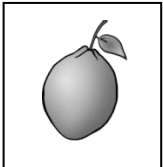
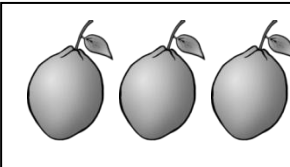
7

8

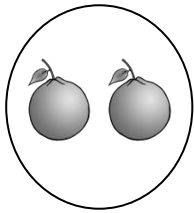
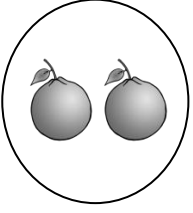
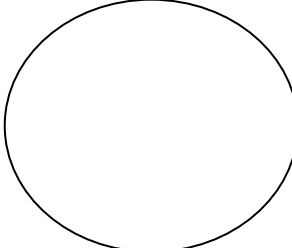
9

Ikaduhang Buluhaton

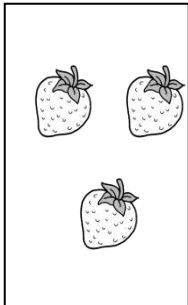
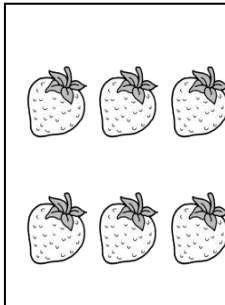
Idibuho ang prutas sa matag porma aron ang kadaghanan sa prutas sa usa ka kilid, pareho o tumbas sa kadaghanan sa prutas sa pikas kilid. Sulati sa papel ang sibo nga hugpulong nga numero.

1. ug tumbas

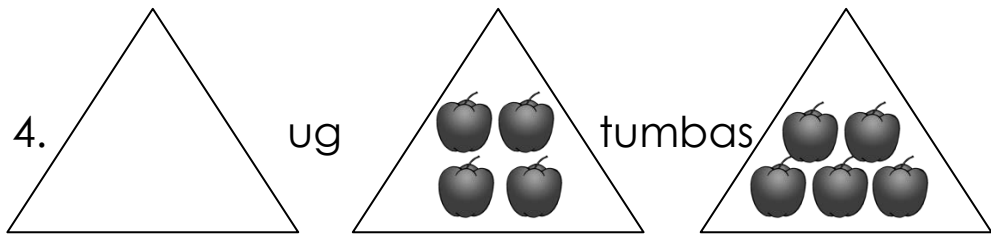
Hugpulong nga numero: _____

2. ug tumbas

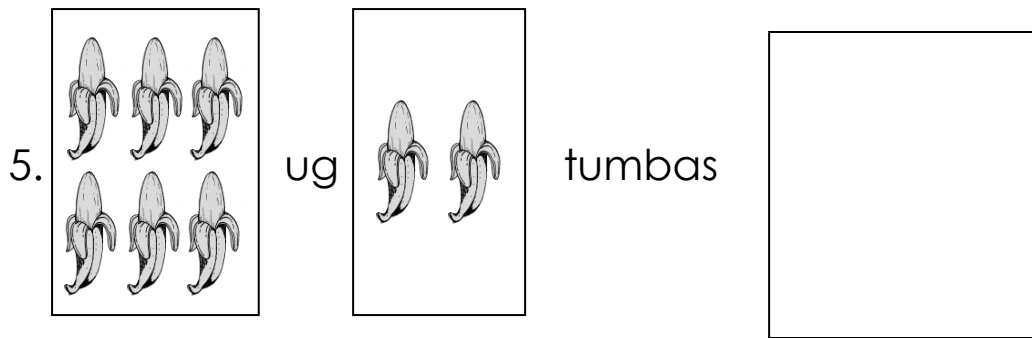
Hugpulong nga numero: _____

3. ug tumbas

Hugpulong nga numero: _____

Hugpulong nga numero: _____

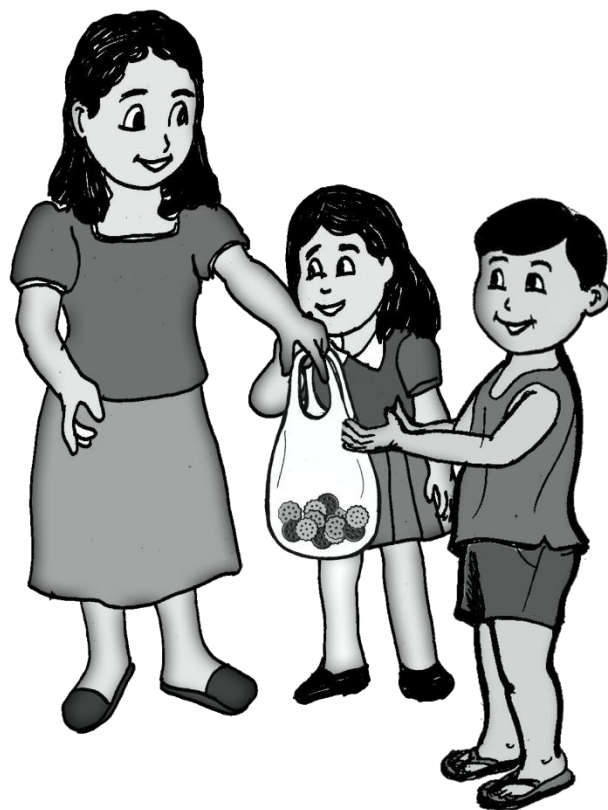
Hugpulong nga numero: _____

Ang Subtraction Susama sa Pagtandi ug Pagdugang

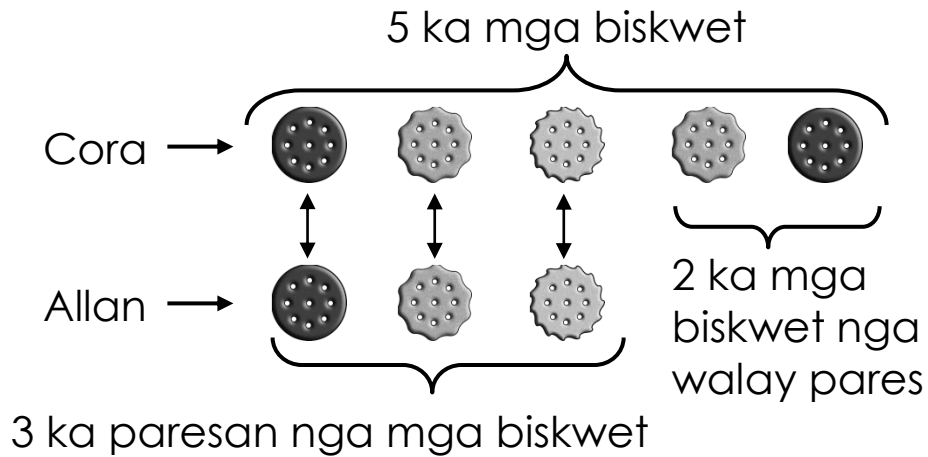
Pagpalab-as:

Unang Pangutana

Si Mama naghatag ug 5 ka mga biskwet kang Cora ug 3 ka biskwet kay kang Allan. Pila man ang labaw nga biskwet ni Cora kaysa kang Allan?

Sulbad 1: pagkuha o **subtraction** susama sa pagtandi

Si Cora adunay 2 ka mga biskwet nga walay pares. Mao nga si Cora labaw og 2 kaysa kay Allan.

Ang hugpulong nga **subtraction** sa maong pamaagi mao kini: $5 - 3 = 2$

Sulbad 2: Ang **Subtraction** nga sama sa pagdugangdugang.

Kini nga pangutana masulbad usab pinaagi sa pangita sa **addends**. Kana mao ang pagtubag niini nga pangutana, “Unsa ang akong idugang sa 3 aron makuha og 5?” Kini masulat sama niini:

$$3 + \square = 5$$

Kon idugang nimo ang 1 sa 3, makuha nimo ang 4 og kon dugangan nimo og laing usa makakuha ka og 5. Mao nga nagkinahanglan ka og 2 nga idugang sa 3 aron makuha ang 5. Mao nga, Si Cora labaw og 2 ka biskwet kaysa kay Allan.

Ang hugpulong nga **subtraction** sa maong pamaagi, mao kini: $5 - 3 = 2$.

Ikaduhang Pangutana:

Si Ana adunay 5 ka tag peso. Gusto siya nga mopalit og biskwet nga tag 8 ka pesos. Pila pa man ka pesos ang iyang kulang nga kwarta?

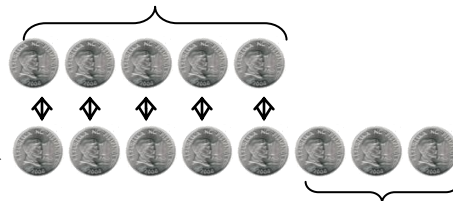
Sulbad 1: Ang **Subtraction** susama sa pagtandi:

Sa pagtandi, mao kini ang mahitabo:

5 ka paresan

Si Ana adunay lima ka tag-1 nga.

Ang biskwet tag 8 ka pesos. →

Tulo ka 1- **peso coins** nga walay pares

Mao nga si Ana nanginahanglan pa og 3 ka pesos aron siya makapalit og biskwet.

Ang hugpulong nga **subtraction** sa maong pamaagi, mao kini: $8 - 5 = 3$

Sulbad 2: Ang **Subtraction** nga sama sa pagdugangdugang:

Ang lain pang pamaagi sa pagsulbad sa pangutana mao ang paghuna-huna sa ikadugang nga kwarta sa 5 ka pesos aron makakuha og 8 ka pesos. Kana mao ang pagtubag sa pangutana “Pila ang idugang sa 5 aron makakuha og 8?” Mahimong masulat kini sa ingon aning paagi:

$$5 + \square = 8$$

Kon idugang ang 1 sa 5, mahimong 6; Kon magdugang og 1 pa gayod, mamahimong 7; Ug kon modugang pa gayod og 1 pa, mahimo na gayod nga 8. Mao nga modugang ta og 3 sa 5 aron mahimong 8. Mao nga si Ana nagkinahanglan og 3 ka pesos aron siya makapalit og biskwet.

Ang hugpulong nga **subtraction** sa ingon niini nga paagi, mao kini: $8 - 5 = 3$

Ang mga pangutana nga, “Pila ang labaw?” ug “Pila pa ang kantidad nga kinahanglanon?” nagkinahanglan sa pagpangita sa **difference** o kulang. Ang kulang mahimong makit-an sa pagpares-pares o **pairing** o sa pagpangita sa nawala nga **addend**. Kining duha ka pamaagi mao ang gigamit sa **operation** nga **subtraction**.

Buluhatong Papel: Sulbara kining mosunod nga mga pangutana. Sulati ang inyong tubag sa papel.

1. Si Edna adunay 5 ka bareta nga **chocolate**.
Si Kim adunay 7 ka bareta nga **chocolate**.
Pila man ka bareta nga **chocolate** ang labaw ni Kim kaysa kang Edna?
2. Adunay 3 ka pesos si Dana.
Buot siya nga mopalit og **ballpen** nga nagkantidad og 8 pesos.
Pila pa ang kantidad nga iyang kinahanglanon?
3. Adunay 6 ka dulaan nga tarak-tarak si Lino.
Si Rico adunay 4 usab ka dulaan nga tarak-tarak.
Pila man ang labaw nga dulaan nga tarak-tarak ni Lino kaysa kang Rico?
4. Gipadala ni Mr. Ruiz ang mga magtutungha og 10 ka **crayon**.
Si Beth adunay 6 ka mga **crayon**.
Pila pa ka **crayon** ang gikinahanglan ni Beth?
5. Adunay 3 ka **orange** si Lily.
Aduna siyay 7 ka mga higala.
Nagplano siya nga mohatag og tag-usa ka **orange** sa matag higala niya.
Pila pa ka mga **orange** ang iyang gikinahanglan aron mahatagan niya ang tanan niyang mga higala?

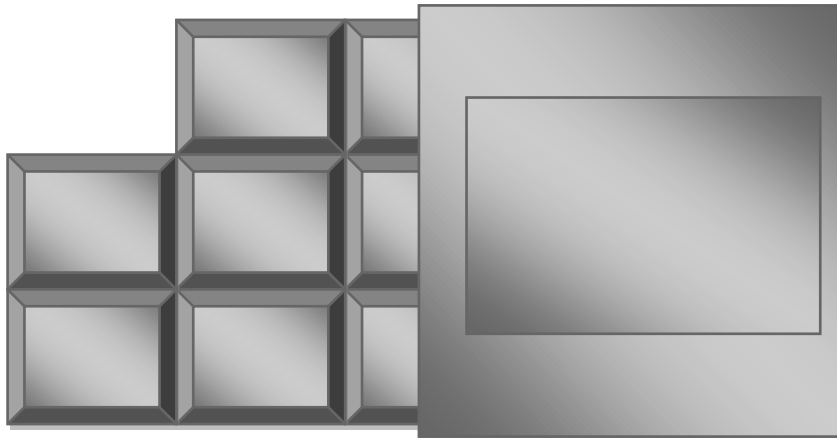
Buluhaton sa Balay

A. Sulbara kining mga pangutana sa nagkalain-laining pamaagi. Buhata kini sa papel.

1. Mao kini ang imong kwarta.

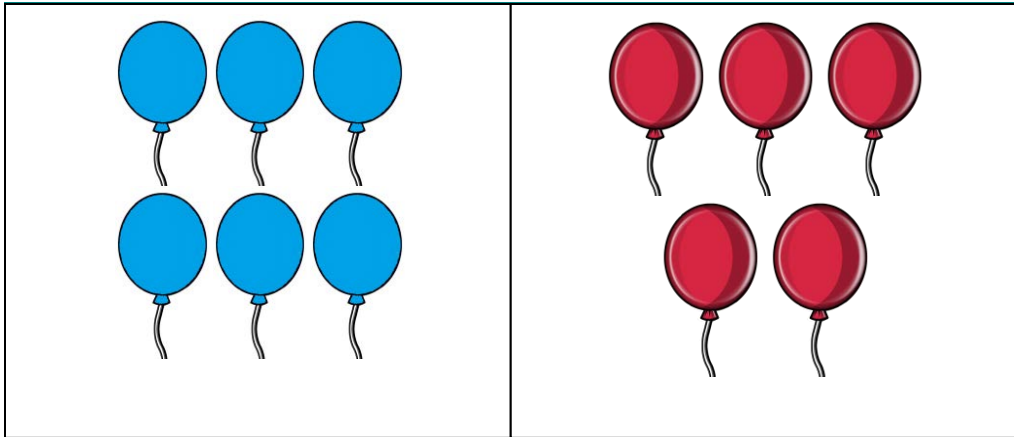
a. Aduna ba kay igong kwarta nga makapalit ug butang nga anaa sa ilalom? Ipahayag ang imong tubag.

cost: 10 pesos

b. Pila pa ka peso nga kwarta ang gikinahanglan nimo aron makapalit ka og bareta nga kendi?

2. Ang hulagway sa ubos nagpakita og asul nga mga **balloon** ug pula nga mga **balloon**. Pila ang labaw sa asul nga **balloon** kaysa pula nga **balloon**?

B.

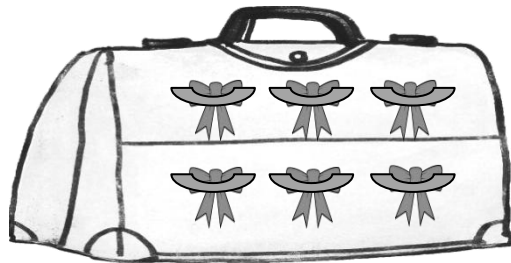
1. Pagsulat og imong kaugalingong pangutana nga masulbad sa pagtandi-tandi o pagpangita sa **addends**.
2. Sulbara ang pangutana nga imong gihimo.

Addition and Subtraction as Inverse Operations

Pagpalab-as:

Adunay 6 ka kimpit sa buhok si Gale sa iyang bag.
Gihatag niya ang 2 ka kimpit sa buhok sa iyang igsoon nga babaye. Pila ka kimpit ang nahibilin sa iyang bag?

Sulbad:

“6 kuhaan og 2 nahabilin ang 4”

Mao nga, adunay 4 ka kimpit ang nahabilin sa bag.

Atong ipakita nga ang “6 kuhaan og 2 nahabilin ang 4” sa hugpulong nga numero,

$$6 - 2 = 4$$

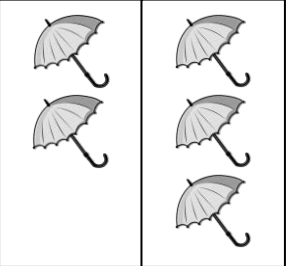
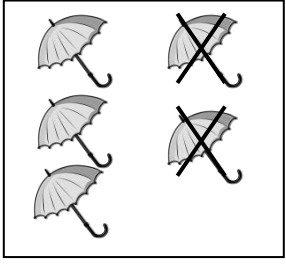
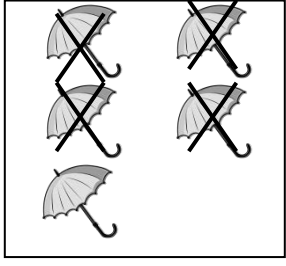
Matikdi nga kon ang 4 idugang sa 2, mamahimong 6. Kon ipakita ang hugpulong nga numero, Mao kini ang dangatan,

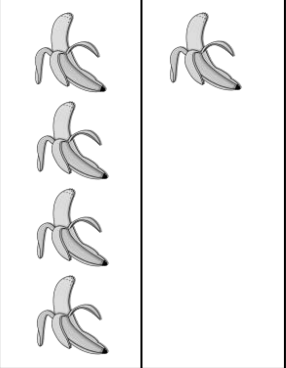
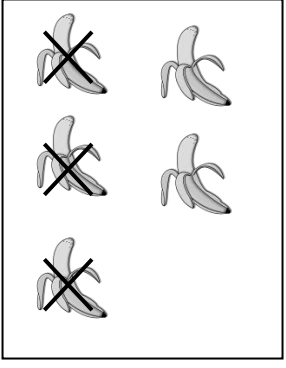
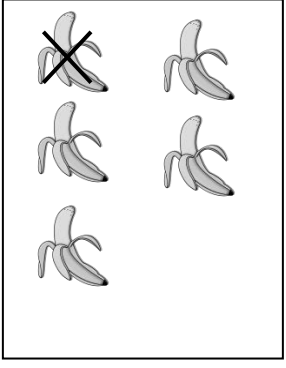
$$2 + 4 = 6$$

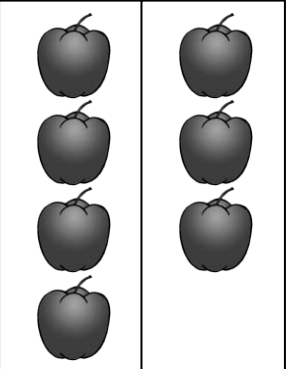
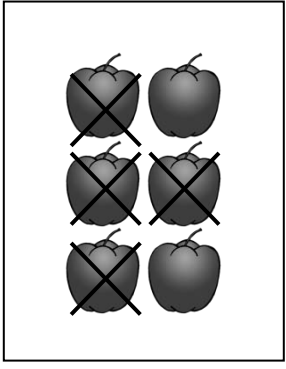
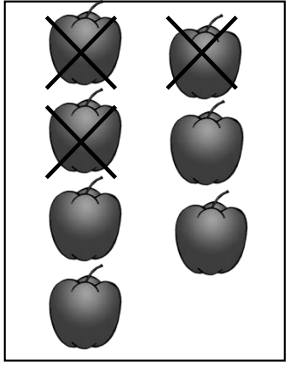
Makaingon kita nga, kon ang $6 - 2 = 4$ mahimo nga $2 + 4 = 6$. Usab, kon $2 + 4 = 6$ mahimong $6 - 2 = 4$ ug $6 - 4 = 2$.

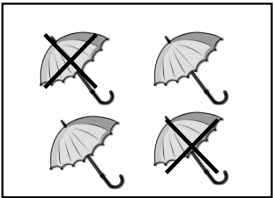
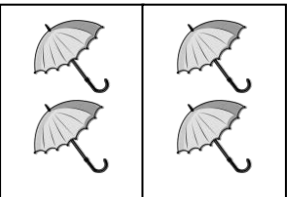
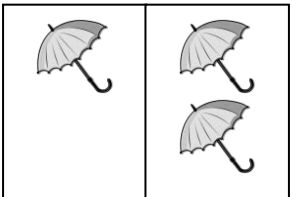
Kini nga proseso nagpakita nga ang **subtraction** ug **addition**, binali nga proseso o **inverse operation**.

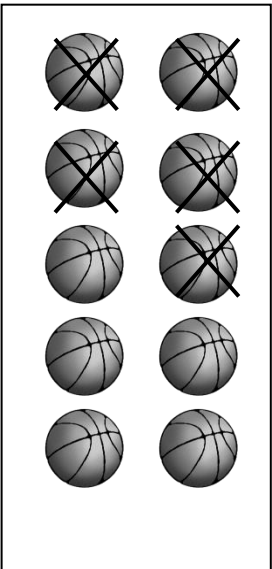
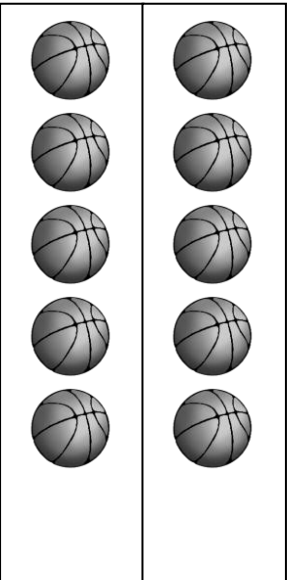
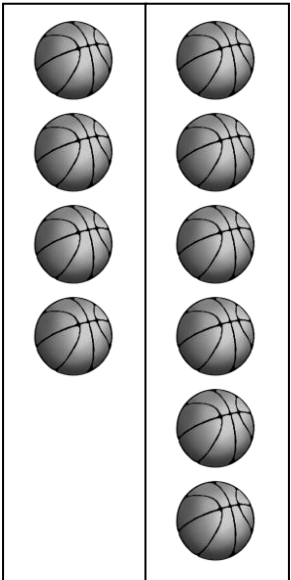
Buluhatong Papel 1: Lingini ang letra sa pundok o **set B** nga nagpakita og hustong **inverse operation** sa pundok o **set A**. Sulati ang inyong tubag sa kuwaderno.

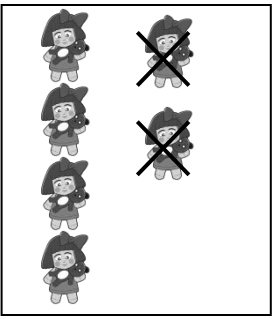
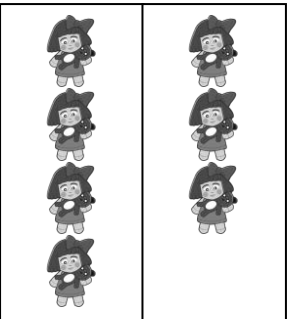
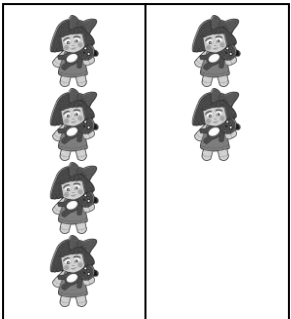
Set A	Set B	
1. 	a. 	b.
$2 + 3 = 5$	$5 - 2 = 3$	$5 - 4 = 1$

2. 	a. 	b.
$4 + 1 = 5$	$5 - 3 = 2$	$5 - 1 = 4$

3. 	a. 	b.
$4 + 3 = 7$	$6 - 4 = 2$	$7 - 3 = 4$

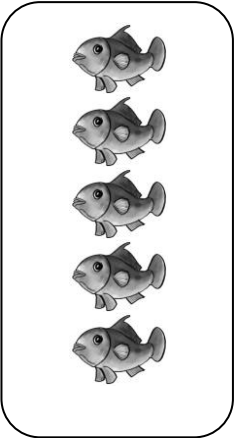
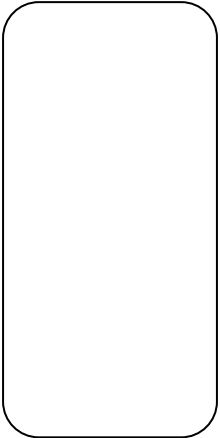
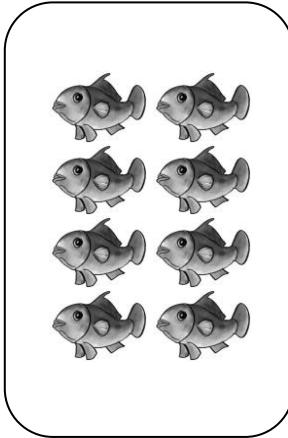
Set A	Set B	
4. 	a. 	b.
$4 - 2 = 2$	$2 + 2 = 4$	$1 + 2 = 3$

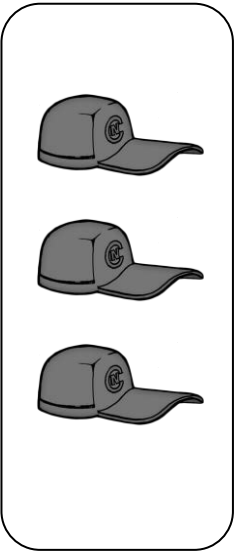
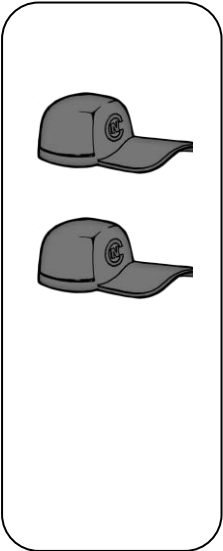
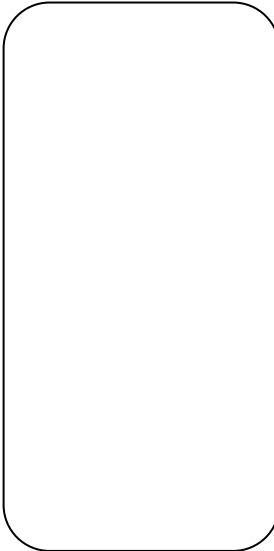
5. 	a. 	b.
$10 - 5 = 5$	$5 + 5 = 10$	$4 + 6 = 10$

6. 	a. 	b.
$6 - 2 = 4$	$4 + 3 = 7$	$4 + 2 = 6$

Buluhatong Papel 2: Idrowing ang nawalang butang sa matag **set** o pundok. Sulati ang hugpulong nga numero sa .

Sulati sa blangko ang hugpulong nga numero nga nagpakita nga ang **subtraction** ang **addition** mga **inverse operation** o binali nga proseso. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

1. ug tumbas
5 + = 8

2. ug tumbas
3 + 2 =

3.

+ ug

= tumbas

+ 2 = 6

4.

- tumbas

8 - 3 =

5.

- tumbas

7 - 3 =

6.

tumbas

5 - 2 =

Buluhaton sa Balay

Nag andam si Liza og 7 ka plato alang sa panihapon. 3 lang ka plato ang nagamit. Pila man ka plato ang wala nagamit? Sulati ang inyong tubag sa inyong kuwaderno.

1. Sulbara ang pangutana sa nagkalain-laing paagi.
2. Gamita kining pangutana sa pagpakita sa **subtraction** ug **addition** nga mga **inverse operations**.

Sibo nga Pulongan sa Numero Gamit ang Pagdugang o Pagkuha

Pagpalab-as:

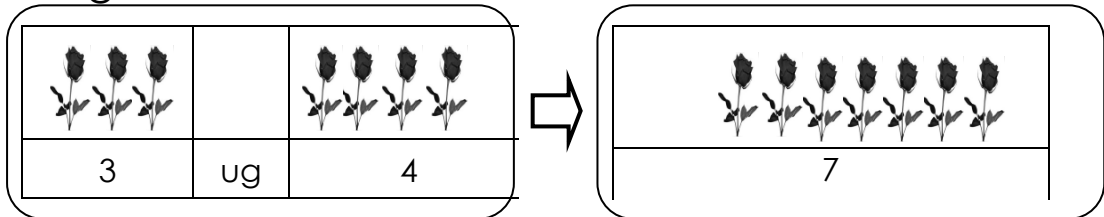
Unang Pangutana

Gisugo ni Nanay si Ria ug si Liza nga mangadto sa ilang tanaman ug magkutlo og bulak para sa iyang duha kaplorera. Nikutlo si Ria og 3 ka rosas ug gidugangan pa og 4 ka rosas. Si Liza nikutlo og 2 ka rosas ug nagdugang pa og 5 ka rosas. Pila man ka rosas ang nakutlo mataq usa nila?

Sulbad:

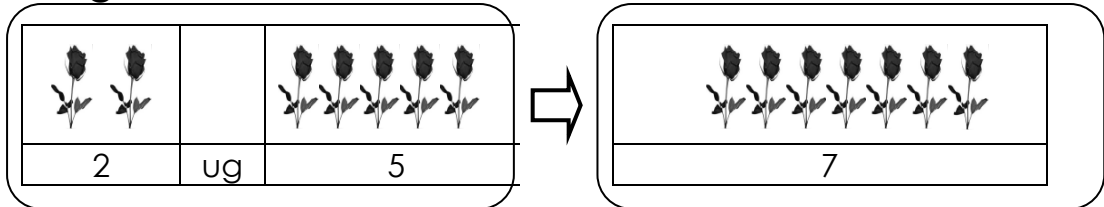
Kang Ria

$$3 + 4 = 7$$

7 ka rosas tanan nga nakutlo ni Ria

Kang Liza

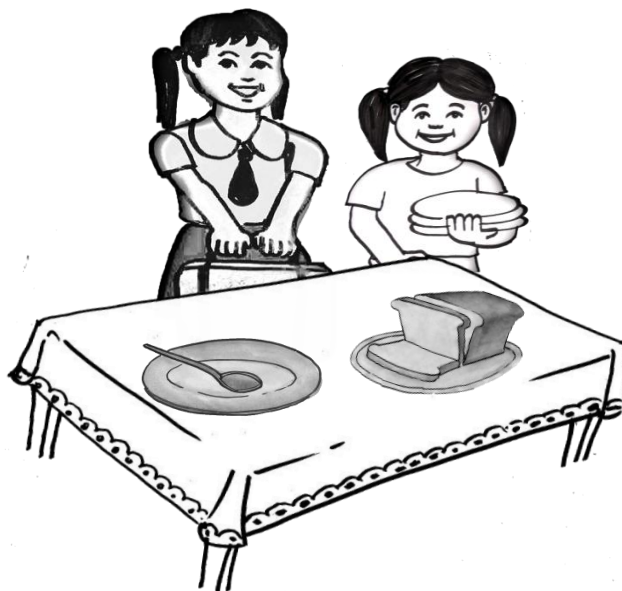
$$2 + 5 = 7$$

7 ka rosas ang nakutlo ni Liza

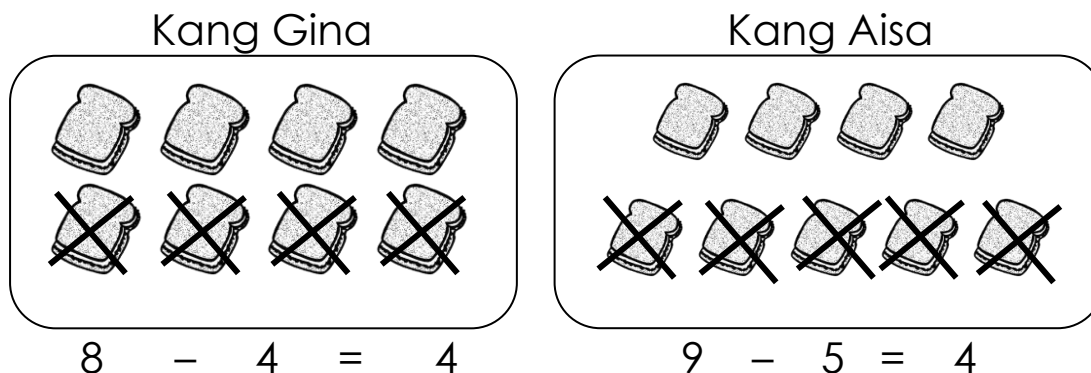
Tungod kay ang $3 + 4 = 7$ ug ang $2 + 5 = 7$, maingon nato nga ang $3 + 4$ ug ang pulungan nga numero $2 + 5$ adunay pareho nga bili. Sulati nato $3 + 4 = 2 + 5$. Maingon nato nga ang pulungan $3 + 4$ ug ang $2 + 5$ sibo nga pulungan nga numero o **equivalent number expressions**.

Ikaduhang Pangutana

Nag-andam og **sandwich** sila si Gina ug Aisa alang sa ilang mga **classmate** nga moadto sa ilang balay. Nag-andam og 8 ka **sandwich** si Gina. Nag-andam usab si Aisa og 9 ka. Apan dili tanan nga **classmates** nila ang nangabot. Gihatagan ni Gina og tagsatagsa ang 4 niya ka **classmate** nga niabot. Gihatagan usab ni Aisa og tagsatagsa ang 5 niya ka **classmate**. Pila **sandwich** ang nahabilin matag usa nila?

Sulbad:

Adunay 4 nga nahibilin kang Gina ug 4 usab ang kang Aisa.

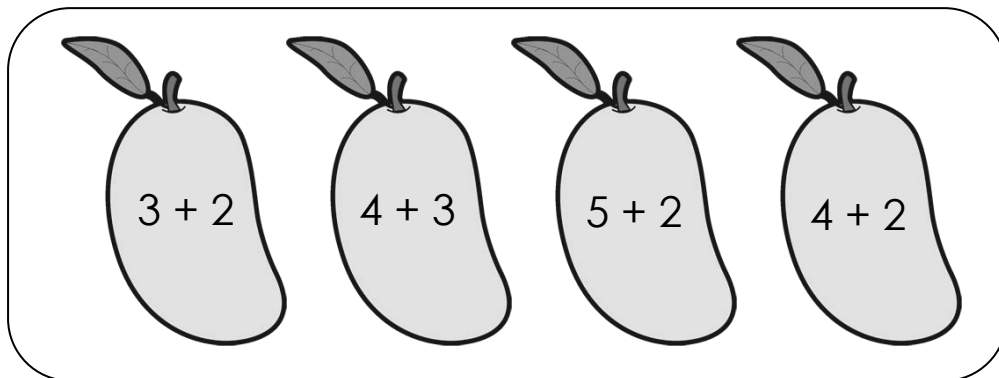
Tungod kay ang $8 - 4 = 4$ ug ang $9 - 5 = 4$, makaingon ta nga ang pulongan nga numero $8 - 4$ ug ang pulongan nga numero $9 - 5$ adunay pareho nga bili. Sulati nato og $8 - 4 = 9 - 5$. Makaingon ta nga ang pulongan nga numero $3 + 4$ ug ang $2 + 5$ sibo nga pulongan nga numero **equivalent number expressions**.

Ang sibo nga pulongan nga numero mao kadtong mga pulongan nga adunay pareho o tumbas nga bili.

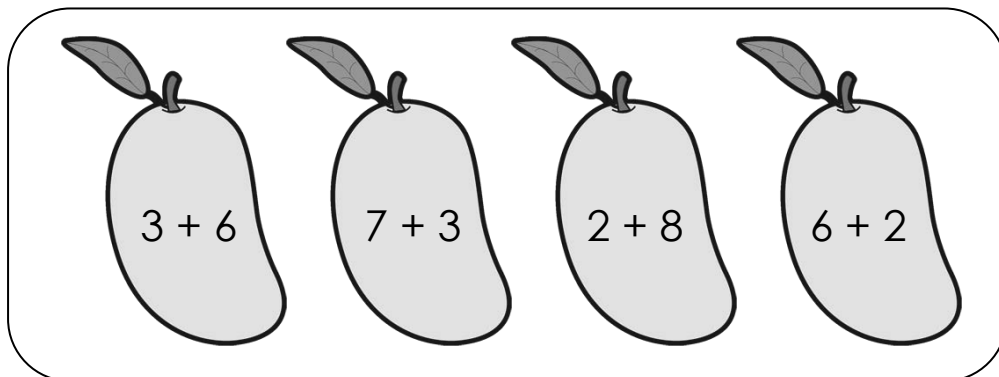
Buluhatong Papel 1

Kopyaha kini sa inyong kuwaderno. Kolori ang duha ka mangga nga adunay sibo nga pulongan nga numero.

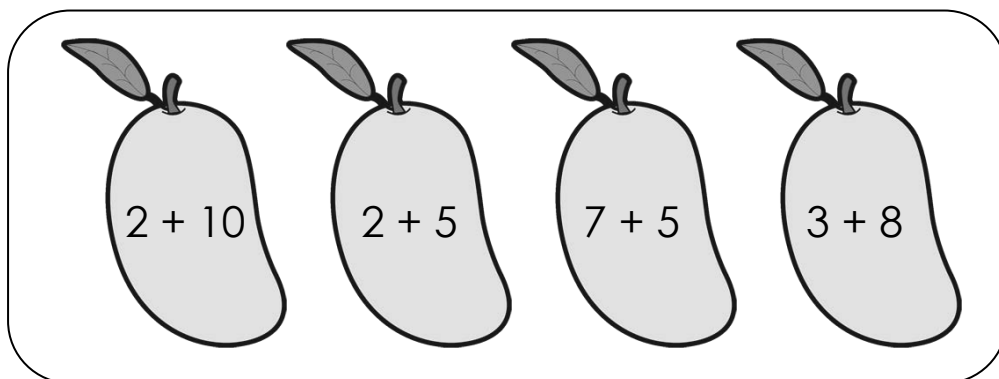
1.

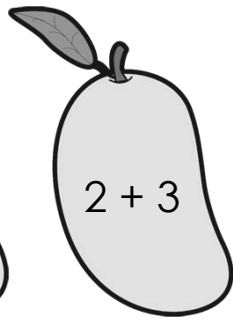
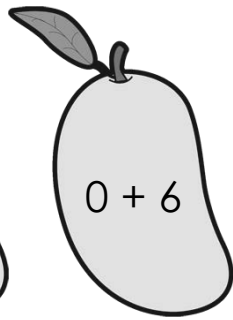
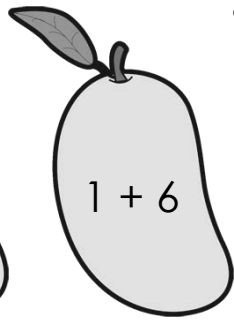
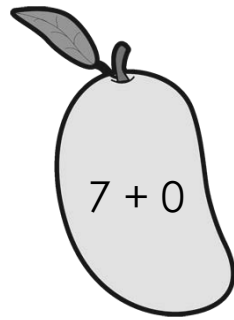
2.

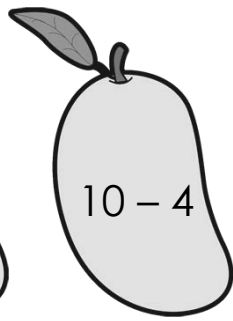
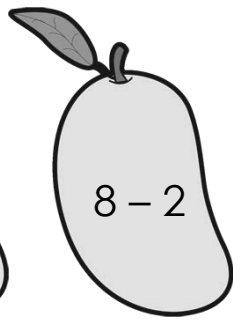
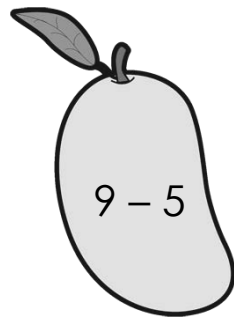
3.

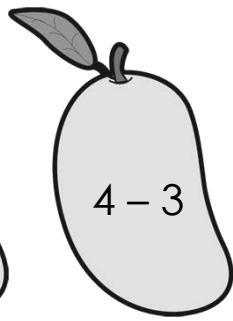
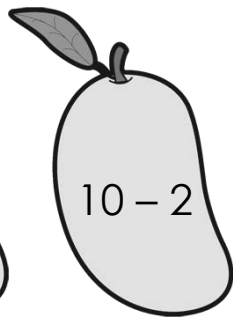
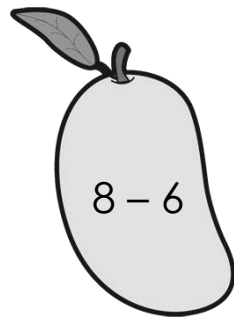
4.

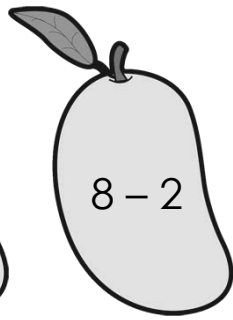
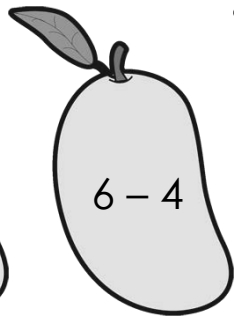
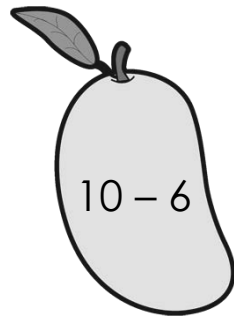
5.

6.

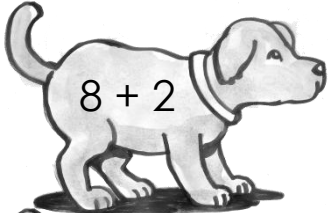
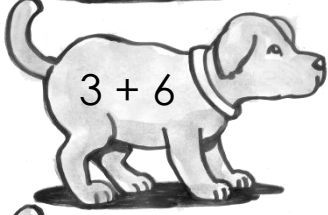
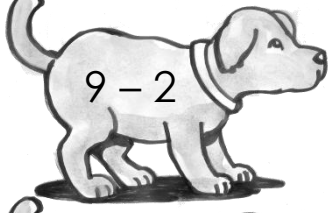
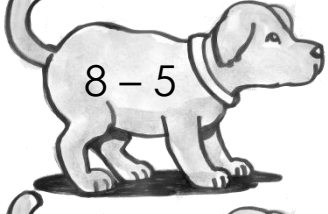
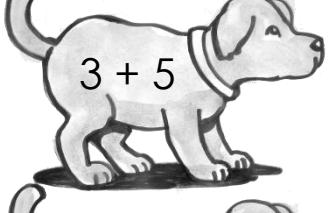
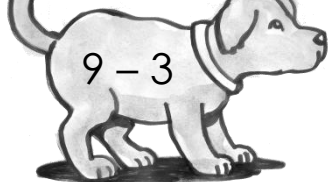

7.

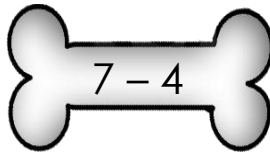
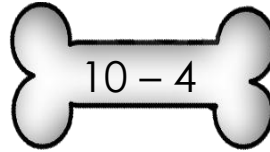
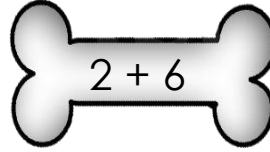
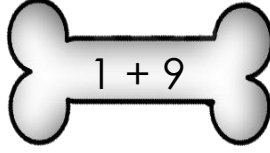
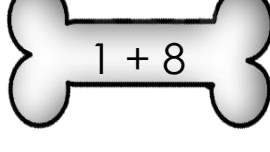

Buluhatong Papel 2: Tabangi ang matag iro pagpangita og bukog. Itandi ang pulongan nga numero sa **column A** ug sa iyang tumbas nga pulongan nga numero sa **column B**. Sulati ang tubag sa papel.

Column A

1. $8 + 2$
2. $3 + 6$
3. $9 - 2$
4. $8 - 5$
5. $3 + 5$
6. $9 - 3$

Column B

- a. $7 - 4$
- b. $10 - 4$
- c. $2 + 6$
- d. $1 + 9$
- e. $1 + 8$
- f. $7 - 0$

Buluhaton sa Balay

Sulati ang kulang nga numero aron makahimo og tumbas o pareho nga pulongan nga numero.

Buhata kini sa inyong kuwaderno.

1. $6 + \square$

$4 + 3$

6. $6 + 0$

$\square - 4$

2. $4 + 4$

$\square + 3$

7. $8 + \square$

$7 - 2$

3. $\square + 9$

$10 + 0$

8. $\square + 1$

$12 - 4$

4. $0 + 9$

$2 + \square$

9. $10 - 6$

$4 - \square$

5. $7 + \square$

$8 + 4$

10. $9 - 8$

$\square - 3$

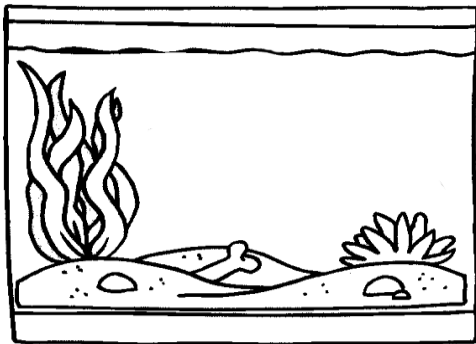
Ang Sumbanan sa Paghimo ug Pagbungkag sa Numero Gamit ang Pagdugang o Addition

Pagpalab-as:

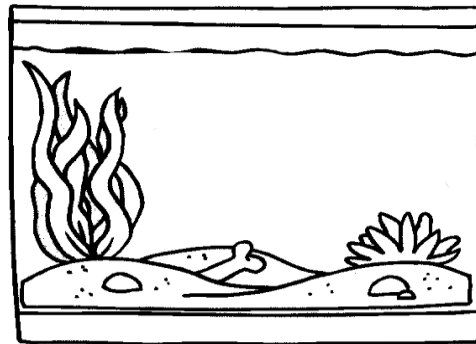
Nag-uli si Ronald og 6 ka isda. Buot niya ibutang sa 2 ka **aquarium** ang mga isda. Pila man ka isda ang iyang ibutang sa matag **aquarium**?

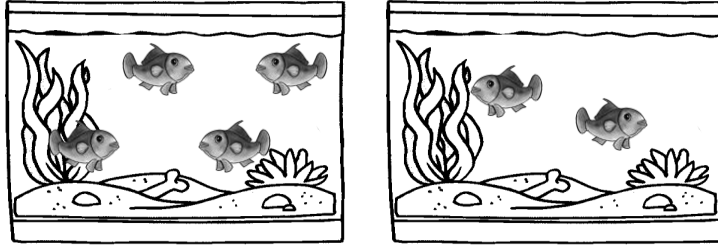
A

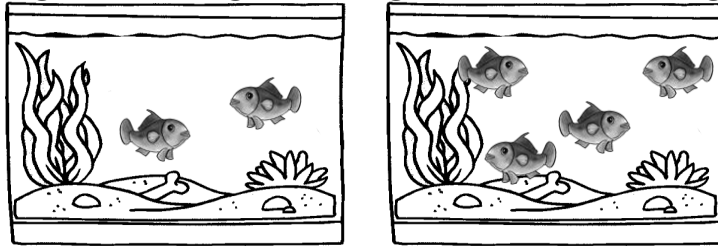
B

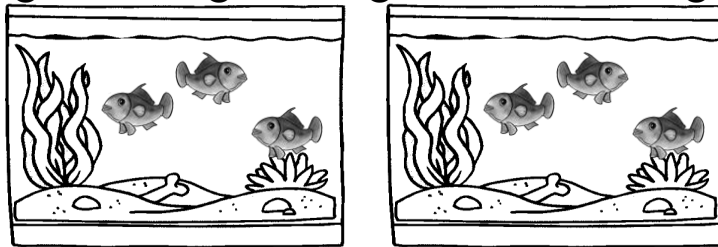
Unang Pamaagi sa Pagsulbad sa Pangutana 1:

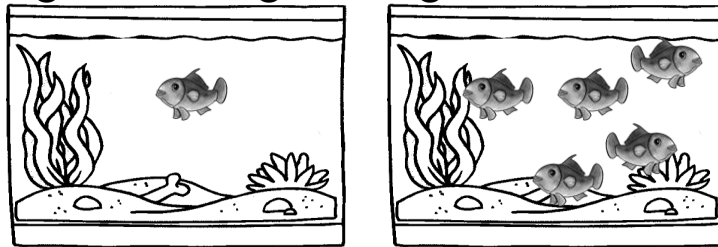
Ikaduhang Pamaagi sa Pagsulbad sa Pangutana 2:

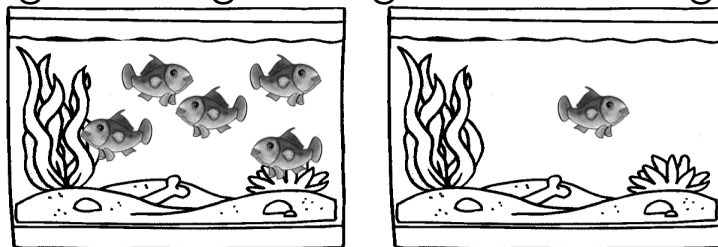
Ikatulong Pamaagi sa Pagsulbad sa Pangutana 3:

Ika-upat nga Pamaagi sa Pagsulbad sa Pangutana 4:

Ikalimang Pamaagi sa Pagsulbad sa Pangutana 5:

Atong tapukon ang duha ka pundok sa isda sa mga **aquarium** sa matag sulbad sa pagsulat sa pamaagi nga ingon niining hugpulong sa pagdugang o **addition sentence**:

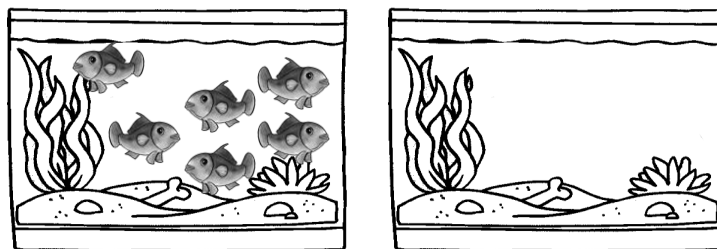
Unang sulbad **4 + 2 = 6**

Ikaduhang sulbad **2 + 4 = 6**

Ikatulong sulbad **3 + 3 = 6**

Ika-upat nga sulbad **1 + 5 = 6**

Ikalimang sulbad **5 + 1 = 6**

Pundok 6 **6 + 0 = 6**

Atong ihan-ay ang hugpulong nga pagdugang sa ingon niini:

6 + 0 = 6
5 + 1 = 6
4 + 2 = 6
3 + 3 = 6
2 + 4 = 6
1 + 5 = 6
0 + 6 = 6

Makaingon kita nga usa ka numero mahimong adunay 2 o sobra pa nga pagdugang nga mga kombinasyon o **addition combination**. Makuha nato kini sa pinaagi sa sunod sa sumbanan o **pattern**.

Sugdi ang unang hugpulong sa pagdugang sa maong numero. Kini ang unang **addend** ug zero ang ikaduhang **addend**. Samtang ang unang **addend** nagkaanam og paubos, ang ikaduhang **addend** usab nagkaanam og kadugang.

Tan awon nato kon makasunod ba ka sa sumbanan sa 5 nga numero.

$$5 + 0 = 5$$

$$4 + 1 = 5$$

$$3 + 2 = 5$$

$$2 + 3 = 5$$

$$1 + 4 = 5$$

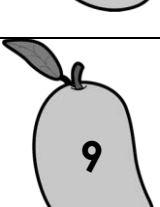

$$0 + 5 = 5$$

Hinumdomi Kini:

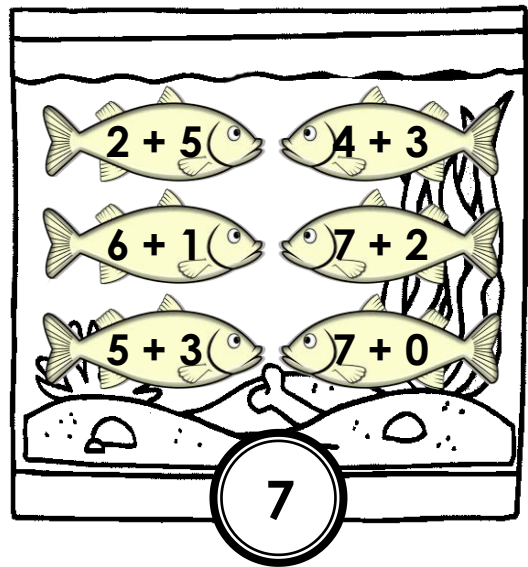
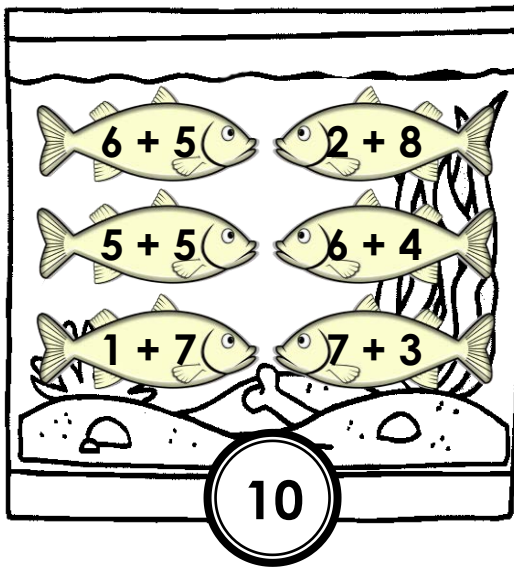
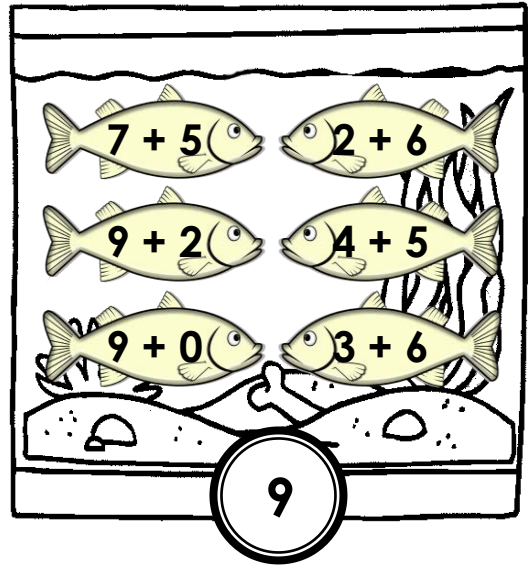
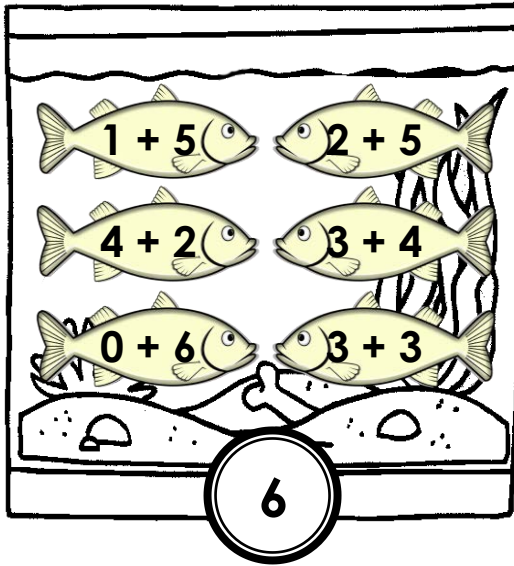
Ang numero mahimong magkunhod ngadto sa daghang kombinasyon sa pamaagi sa pagdugang. Kini mahimong adunay 2 o sobra pa nga kombinasyon.

Makuha nato ang maong kombinasyon sa pagsunod sa sumbanan o **pattern**. Magsugod ta sa hugpulong nga pagdugang o **addition sentence** sa maong numeroha nga unang **addend** ug sip o zero ang ikaduhang **addend**. Samtang ang unang **addend** nagkakunhod o nagkaubos, ang ikaduhang **addend** nagkadaghan usab.

Buluhatong Papel 1: Lingini ang tanan nga pwedeng mahimong kombinasyon sa pagdugang sa matag numero nga nasulat sa mangga.

	$0 + 2$	$1 + 2$	$1 + 1$	$3 + 1$
	$3 + 4$	$1 + 4$	$2 + 3$	$5 + 0$
	$5 + 3$	$3 + 6$	$1 + 7$	$6 + 2$
	$1 + 2$	$2 + 1$	$3 + 0$	$4 + 0$
	$7 + 3$	$1 + 8$	$7 + 2$	$6 + 3$
	$5 + 2$	$6 + 1$	$7 + 1$	$3 + 4$

Buluhatong Papel 2: Sulati sa kuwaderno ang hugpulong nga numero nga dunay hustong kombinasyon sa pagdugang sa gihatag nga numero diha sa ubos.

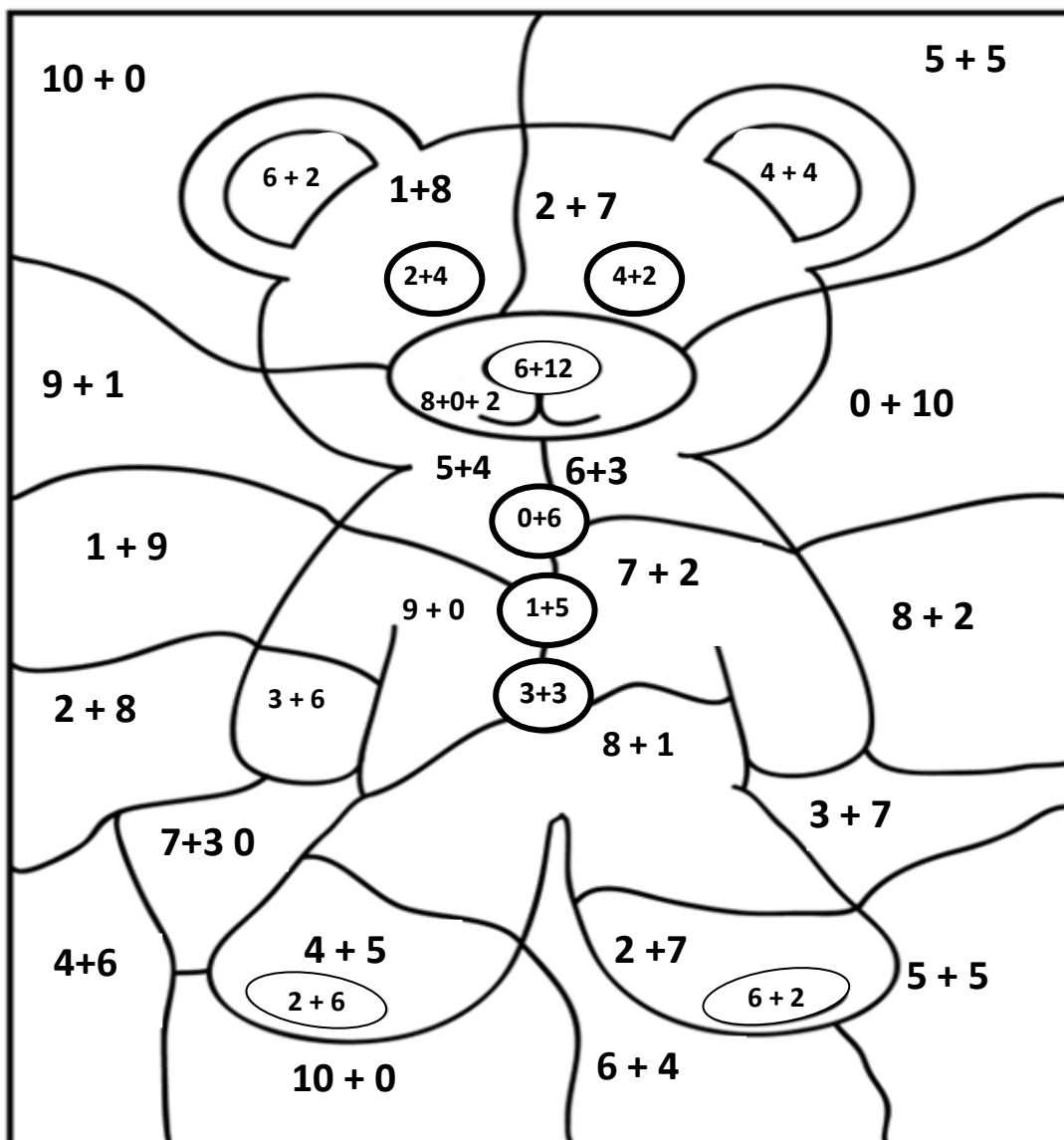
Buluhatong Papel 3: Sulati ang tanang kombinasyon sa pagdugang sa matag numero nga gihatag. Buhata kini sa papel.

11	12	13
14	15	

Buluhaton sa Balay

Kopyaha ang drawing sa ubos ug sunda ang direksyon kon unsay buhaton.

Diskobreha ang natagong hulagway. Gamita ang timailhan nga kolor sa ubos aron koloran ang mga **addend** sa gihatag nga numero.

10 – ANYEL O ASUL
9 – TABUNON

8 – DALAG 6 – ITOM
7 – PULA

Pagdugang og Duha ka Tag-usa ka Digit nga Numero nga Adunay Sumada o Total Hangtod sa 18 Gigamit ang Han-ay o Order or Zero Properties of Addition

Pagpalab-as:

Unang Pangutana: Gisugo ni Nanay sila si Grace ug Jean aron mamupo og mga bulak sa hardin. Si Grace gisugo nga mamupo og pula nga rosas ug si Jean, mga puti nga rosas. Nakakita si Grace og 8 ka pula nga rosas. Samtang si Jean, wala gayoy nakit-an nga puti nga rosas. Busa wala siya nakapupo og bulak. Pila man ka bulak tanan ang ilang napupo?

Pangitaa ang sumada o total ug paghatag og rason nganong kini ang imong tubag.

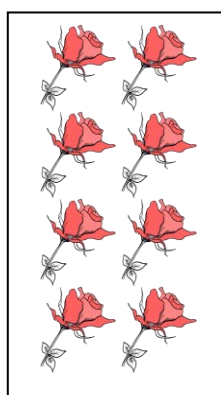
- a. $9 + 0$ c. $0 + 7$
b. $4 + 0$ d. $0 + 6$

Matikdi nga ang $9 + 0 = 9$, $4 + 0 = 4$, $0 + 7 = 7$, ug $0 + 6 = 6$. Mao nga kon ang numero idugang sa zero, ang sumada o total mao ra gihapon ang numero.

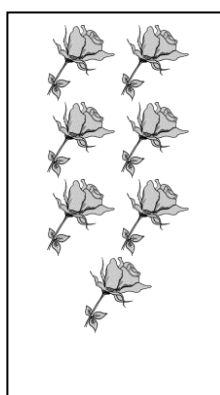
Ang sumada sa bisan unsang numero og 0, mao ra gihapong numeroha.

Ikaduhang Pangutana:

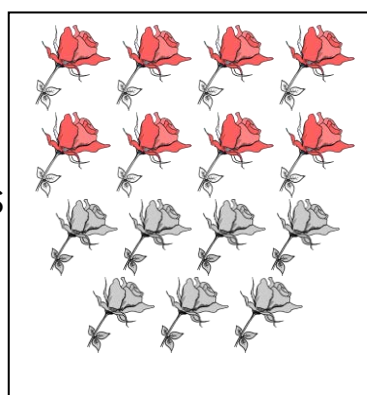
Pananglitan sa mosunod nga semana, namulak na ang mga puti nga rosas og kon mosugo si Mama kang Grace nga mamupo og 8 ka pula nga rosas ug kang Jean 7 ka mga puti nga rosas, pila tanan ang ilang napupo nga mga rosas?

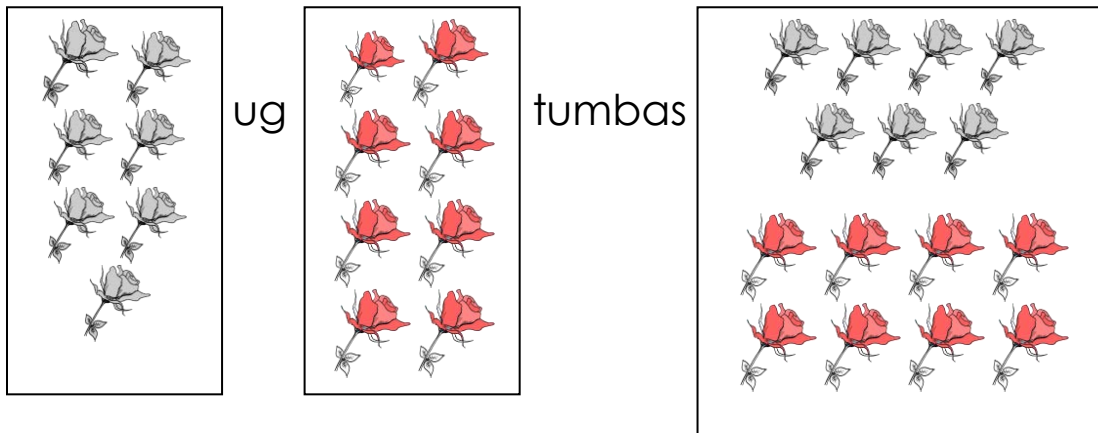
ug

tumbas

8 ka pula nga mga rosas + 7 ka puti nga mga rosas =
15 ka mga rosas

7 ka puti nga mga rosas + 8 ka pula nga mga rosas =
15 ka mga rosas

Kon aduna kitay 8 ka mga pula nga rosas ug 7 ka
mga puti nga rosas, ang tanan nga rosas mahimong
15. Ingon niini ang pagsulat nato: $8 + 7 = 15$.

Maingon man nga kon adunay 7 ka mga puti ka
rosas ug 8 ka mga pula ka rosas, ang tanan
mahimong 15 ka mga rosas. Ingon niini ang pagsulat
nato: $7 + 8 = 15$.

Ang pagbalhin sa mga **addend** dila makapausab
sa suma o total.

Buluhatong Papel 1

A. Pun-i ang mga blangko sa hustong tubag:

1. $19 + 0 = \underline{\quad}$
2. $12 + 0 = \underline{\quad}$
3. $0 + 13 = \underline{\quad}$
4. $7 + 0 = \underline{\quad}$
5. $13 + 0 = \underline{\quad}$

B. Pun-i og nawala nga numero ang kahon.

Sulati ang inyong tubag sa papel.

1. $18 + \square = 18$
2. $0 + 15 = \square$
3. $\square + 0 = 16$
4. $8 + 0 = \square$
5. $\square + 17 = 17$

Buluhatong Papel 2

Sulati ang nawalang numero sa kahon.

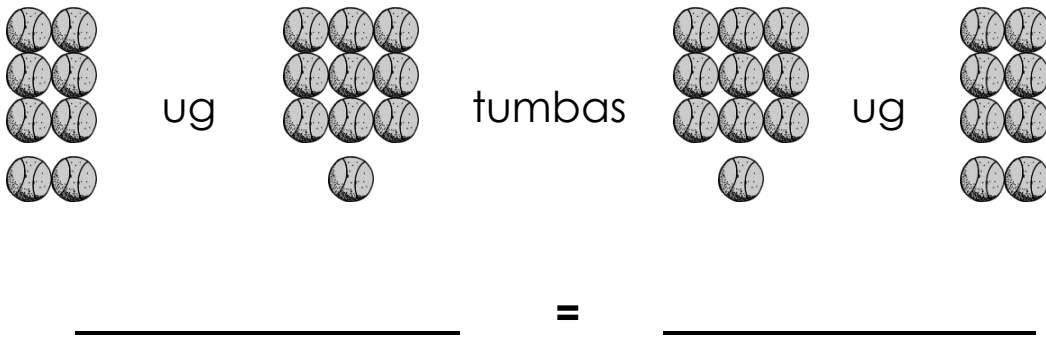
Sulati ang inyong tubag sa papel.

1. $16 + \square = 2 + 16$
2. $\square + 11 = 11 + 7$
3. $4 + 14 = \square + 4$
4. $12 + 6 = 6 + \square$
5. $3 + 15 = 15 + \square$
6. $\square + 13 = 13 + 7$
7. $4 + 10 = \square + 4$
8. $7 + \square = 9 + 7$
9. $\square + 12 = 12 + 5$
10. $15 + 7 = 7 + \square$

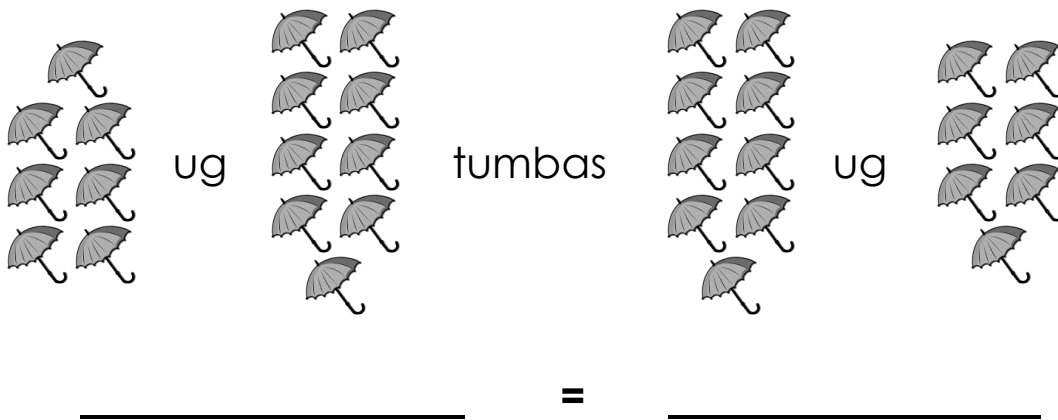
Buluhaton sa Balay

Sulati ang hugpulong nga numero sa inyong kuwaderno.

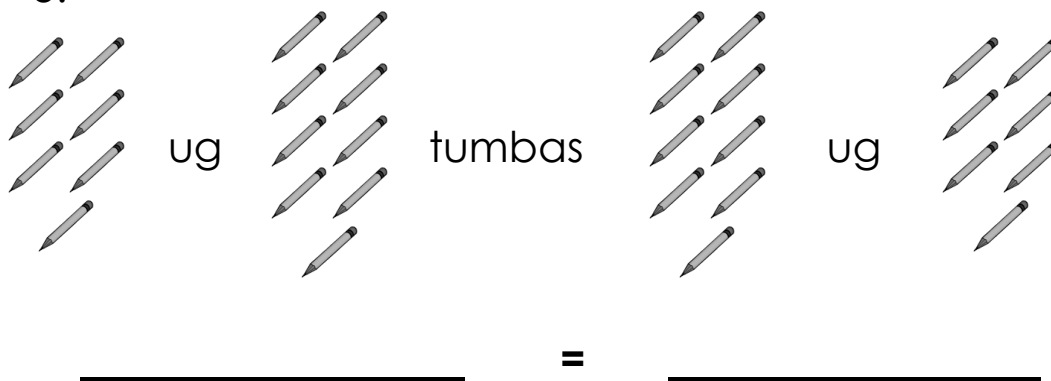
1.

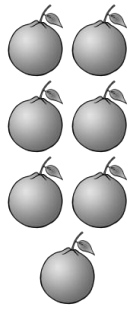
2.

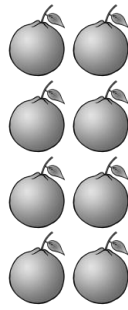
3.

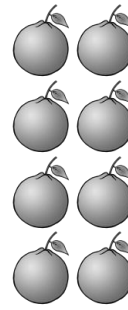
4.

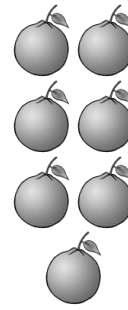
ug

tumbas

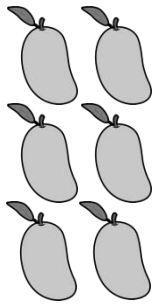

ug

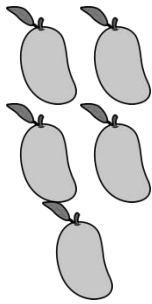

=

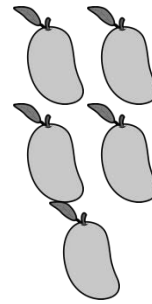
5.

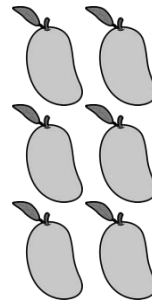
ug

tumbas

ug

=

Pagdugang og 3 ka 1-Digit nga mga Numero sa Pinahigda (Horizontally) ug Pinatindog (Vertically) nga Adunay Sumada o Total Hangtod sa 18 Ginamit ang Han-ay o Order ug Pundok o Grouping nga Kinaiya sa Pagdugang (Addition)

Pagpalab-as:

Pangutana

Alang sa pagpaanindot sa harden sa matematika, ang mga opisyales sa Mathematics Club nagtanom niining mosunod: 9 ka gumamela, 4 ka rosas, ug 5 ka santan. Pila man ang tanang natanom nila.

Buluhatong Papel 1: Paggamit og sal-ot o **parentheses** aron mapakita ang lain pang pamaagi sa pagpundok sa addend. Unya, pangitaon ang sumada o total. Sulati ang tubag sa inyong papel.

$$1. 3 + (7 + 5) = \underline{\quad}$$

$$6. (4 + 7) + 5 = \underline{\quad}$$

$$2. (2 + 8) + 6 = \underline{\quad}$$

$$7. 5 + (9 + 4) = \underline{\quad}$$

$$3. 7 + (6 + 5) = \underline{\quad}$$

$$8. (6 + 2) + 10 = \underline{\quad}$$

$$4. (5 + 3) + 10 = \underline{\quad}$$

$$9. 5 + (4 + 6) = \underline{\quad}$$

$$5. 6 + (4 + 8) = \underline{\quad}$$

$$10. (3 + 9) + 6 = \underline{\quad}$$

Buluhatong Papel 2: Sulati ang nawalang numero sa inyong papel.

- $(9 + 3) + 6 = \underline{\quad} + (3 + 6)$
- $(7 + 5) + 4 = \underline{\quad} + (5 + 4)$
- $8 + (9 + 1) = (\underline{\quad} + 9) + 1$
- $3 + (10 + 4) = (3 + \underline{\quad}) + 4$
- $7 + (2 + \underline{\quad}) = 7 + (6 + 2)$
- $(5 + 8) + \underline{\quad} = 5 + (4 + 8)$
- $4 + (\underline{\quad} + 6) = (4 + 8) + 6$
- $\underline{\quad} + (1 + 5) = (9 + 1) + 5$
- $(8 + 3) + 5 = 5 + (3 + \underline{\quad})$
- $7 + (\underline{\quad} + 2) = 6 + (2 + 7)$

Buluhaton sa Balay

Pangitaa ang sumada o total. Unya itandi ug ipadayag ang tubag nga imong nakuha sa nagkalain-laing sa matag pangutana. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

1. a. $(4 + 6) + 2 =$ _____

b. $4 + (6 + 2) =$ _____

c. $\begin{array}{r} 4 \\ 6 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

$+ 2 \longrightarrow$ _____

d. $4 \longrightarrow$ _____

$\begin{array}{r} 6 \\ + 2 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

2. a. $7 + (9 + 3) =$ _____

b. $(7 + 9) + 3 =$ _____

c. $\begin{array}{r} 7 \\ 9 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

$+ 3 \longrightarrow$ _____

d. $7 \longrightarrow$ _____

$\begin{array}{r} 9 \\ + 3 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

3. a. $15 + (6 + 8) =$ _____

b. $(15 + 6) + 8 =$ _____

c. $15 \longrightarrow$ _____

$\begin{array}{r} 6 \\ + 8 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

d. $\begin{array}{r} 15 \\ 6 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

$+ 8 \longrightarrow$ _____

4. a. $(20 + 9) + 7 =$ _____

b. $20 + (9 + 7) =$ _____

c. $\begin{array}{r} 20 \\ 9 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

$+ 7 \longrightarrow$ _____

d. $20 \longrightarrow$ _____

$\begin{array}{r} 9 \\ + 7 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

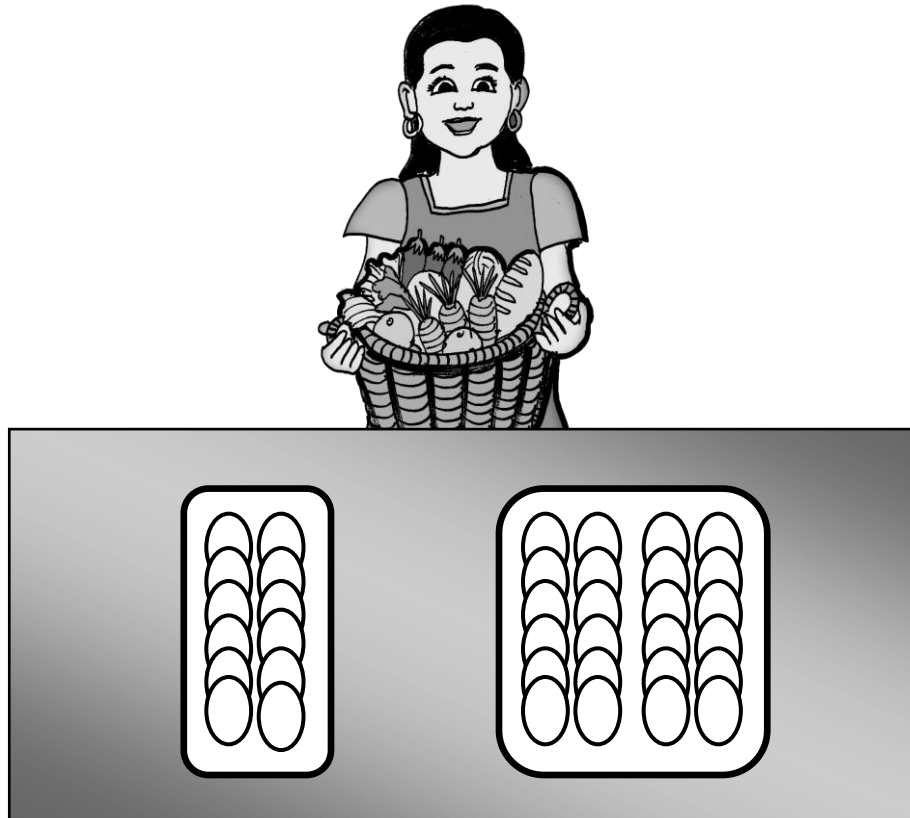
5. a. $15 + 28 =$ _____

b. $28 + 15 =$ _____

c. $15 + 28 = 28 +$ _____

Paggamit og Paggpalapad nga Porma aron Ipahayag ang Buot Ipasabot sa Pagdugang o Addition

Pagpalab-as:

Nipalit si Mama og 2 ka bandeha nga mga itlog.
Ang usa ka bandeha naay sulod nga 12 ka
itlog. Samtang ang usa ka bandeha naay sulod
nga 24 ka itlog. Pila tanan ang mga itlog?

Unang sulbad: Paggamit og butang-pang-ihap.

Gamit og butang-pang-ihap. Pag-ihap og 12 ka tukog. Unya moihap na usab ka og 24 ka tukog. Ihapon ang tanang tukog. Ang tanan, adunay 36 ka mga tukog. Mao nga ang $12 + 24 = 36$ ka mga itlog tanan.

Ikaduhang sulbad: Pinaagi sa pag-ihap.

Pag-ihap og 12 ka numero human sa 24. Sama niini, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36. Mao nga adunay 36 ka mga itlog. Maong ang $12 + 24 = 36$ ka mga itlog.

Ikatulong sulbad: Pinaagi sa paggamit og

papalapad og porma og numero.

Kon mabungkag ngadto sa tagnapulo (**tens**) ug tag-usa (**ones**), ang pagpalapad nga porma sa 12, mao ang $10 + 2$ ug ang pagpalapad nga porma sa 24 mao ang $20 + 4$. Mao nga;

$$\begin{aligned}12 + 24 &= (10 + 2) + (20 + 4) \\(10 + 2) + (20 + 4) &= (10 + 20) + (2 + 4) \\(10 + 20) + (2 + 4) &= 30 + 6 \\30 + 6 &= 36\end{aligned}$$

So $12 + 24 = 36$.

Buluhatong Papel 1: Sulati ang matag numero sa pagpalapad nga porma. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

1. 18	6. 61
2. 30	7. 78
3. 35	8. 80
4. 48	9. 92
5. 54	10. 99

Buluhatong Papel 2: Isumada kini. Sulati sa papel.

1. $25 + 4$	6. $50 + 29$
2. $43 + 12$	7. $78 + 20$
3. $34 + 13$	8. $44 + 54$
4. $52 + 37$	9. $83 + 10$
5. $65 + 21$	10. $93 + 5$

Buluhaton sa Balay

1. Sulbara ang mga mosunod nga mga pangutana sa nagkalain-laing pamaagi. Sulati ang tubag sa kuwaderno.

Si Maria nipalit og 33 ka **orange** samtang si John nipalit og 56 ka **orange**. Pila tanan ka **orange** ang ilang nadala?

2. Paghimo og imong kaugalingong pangutana. Unya sulbara ang pangutana sa hingpit.

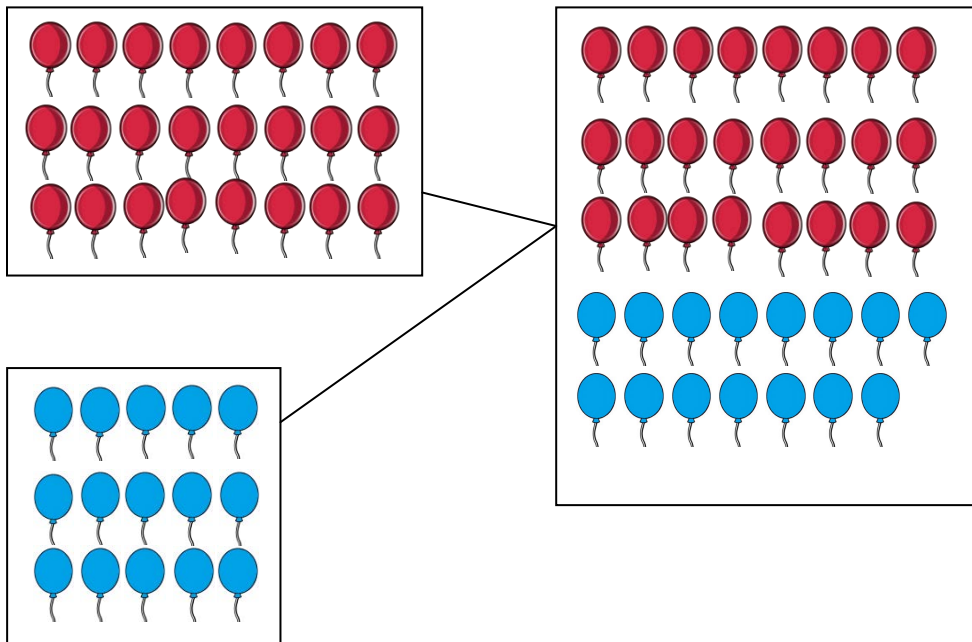
Ang Pagpadugang og Numero nga Adunay Sumada Hangtod 99 nga Dili Pundokon Pag-usab

Pagpalab-as:

Pangutana:

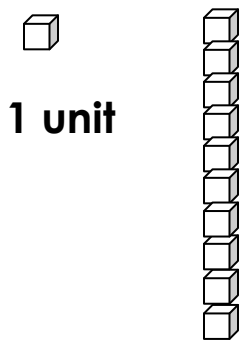
Nipalit si Mama og 24 ka pula nga **balloons** ug 15 ka anyel o asul nga **balloons** alang sa kasaulugan sa adlaw nga natawhan sa iyang anak nga babaye. Pila tanan ang **balloons** nga gipalit ni Mama?

Ang pagsulbad niini gamitan og drowing sama sa mosunod:

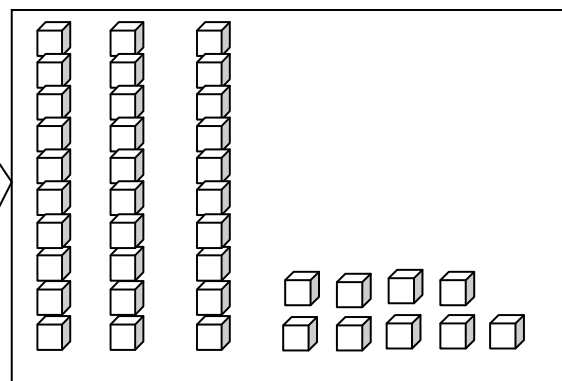
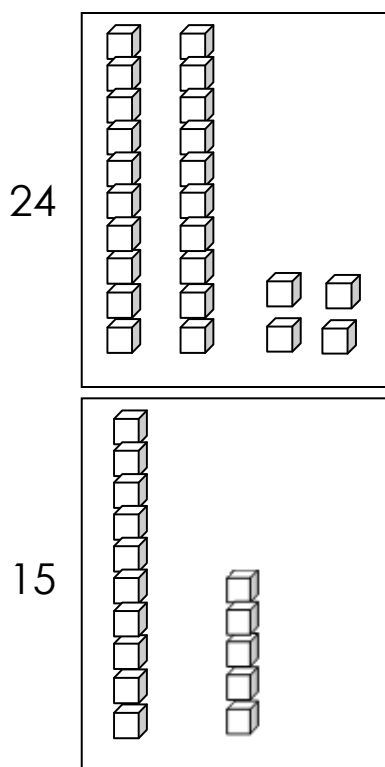

Kon ihapon nato ang mga **balloon** sa dakong rektangulo, aduna tay 39 ka **balloons**. Busa, 39 ka **balloons** ang tanang gipalit ni Mama.

Makuha sad nato ang 39 pinaagi sa sumbanan nga gitawag og **Longs** ug **Units**. Ang modelo makit-an nato sa ubos:

Sa usa ka **long** adunay 10 ka mga **units**:

3 **longs** ug 9 ka mga **units**

Anaay 30 ka **unit** sa 3 ka **longs** apan sa tanan anaay 39 ka unit. Sa ato pa, $24 + 15 = 39$ nga mahimong sulati og:

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 15 \\ \hline 39 \end{array}$$

Makuha pod nato ang 39 kon idugangdugang nato ang mga numero sa **ones place**, $4 + 5 = 9$ ug ang mga numero sa **tens place**, $2 + 1 = 3$. Mao nga sa pagdugangdugang og 2-digit nga numero nga dili pundukon pag-usab, kining mosunod ang mahimo nimong buhaton:

- Pagsulat og duha ka numero nga gikan sa taas ngadto sa ubos (**vertically or in column**)
- Idugangdugang ang mga numero sa **Ones place**. Sulati ang sumada (**sum**) diha lang sa ubos sa linya sa pagdugang (**addition line**). Itungod o ilinya sa **ones place**.
- Idugangdugang ang mga numero sa **tens place**. Sulati ang sumada sa ilalom sa **addition line**. Itungod o ilinya sa **tens place**.

Sanglitanan:

Unsay sumada sa $64 + 32$

Sulbad:

$$\begin{array}{r} 64 \\ + 32 \\ \hline 96 \end{array} \leftarrow \text{Addition line}$$

Buluhatong Papel

A. Pangitaa ang sumada aning mga sunod nga pulongan nga numero gamiton ang sumbanan sa **longs** ug **units**. Buhata kini sa papel.

1. $32 + 26 = \underline{\quad}$

2. $27 + 30 = \underline{\quad}$

3. $33 + 44 = \underline{\quad}$

4. $58 + 11 = \underline{\quad}$

5. $46 + 32 = \underline{\quad}$

6. $63 + 36 = \underline{\quad}$

7. $27 + 32 = \underline{\quad}$

8. $30 + 40 = \underline{\quad}$

9. $54 + 45 = \underline{\quad}$

10. $36 + 41 = \underline{\quad}$

B. Pangitaa ang sumada sa mga pulongan nga numero sa taas, gamiton ang paagi nga idugangdugang ang **2-digit numbers** nga dili pundukon pag-usab. Buhata sa papel.

Buluhaton

Sulati ang inyong tubag sa kuwaderno.

1. Ihatag ang **2-digit numbers** kansang sumada 99. Itandi ang imong tubag sa tubag sa imong **classmate**. Unsay namatikdan nimo?

2. Ibutang ang mga numero 1, 2, 3 ug 4 sa luna nga gihatag aron makuha nimo ang mosunod:

a. Kinadak-ang sumada

$$\begin{array}{r} \square \square \\ + \square \square \\ \hline \end{array}$$

b. Kinagamyang sumada

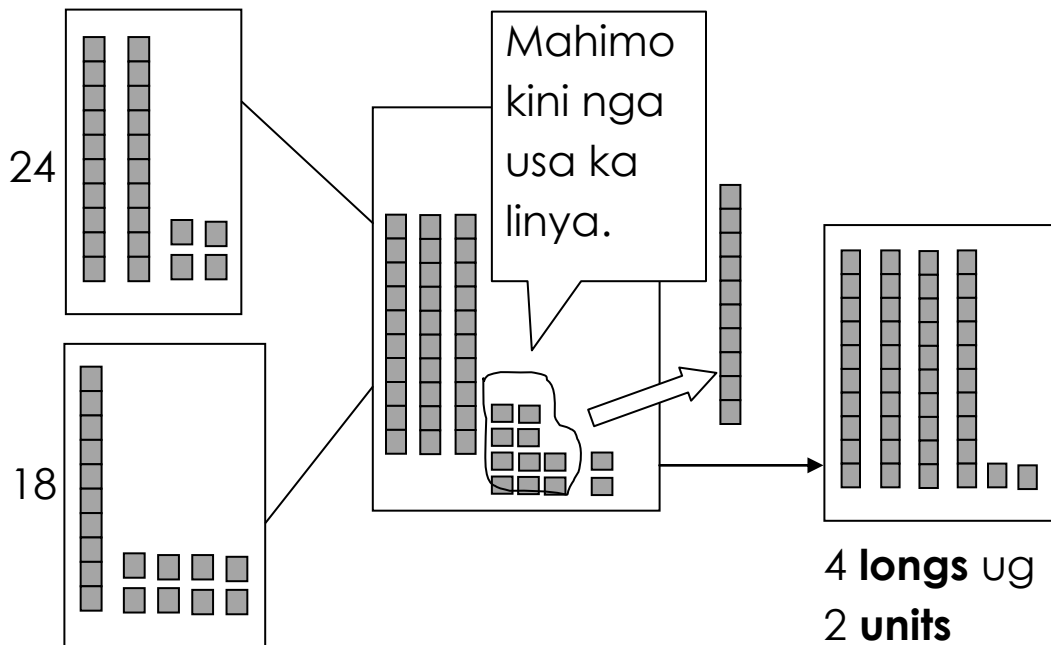
$$\begin{array}{r} \square \square \\ + \square \square \\ \hline \end{array}$$

Ang Pagdugangdugang og mga Numero Kansang Sumada Hangtod 99 nga Pundokon Pag-usab

Pagpalab-as

Nangadto si Betty ug si Beth sa tanaman.
Nikutlo si Betty og 24 ka bulak.
Nikutlo si Beth og 18 ka bulak.
Gibutang nila ang mga bulak sa plorera.
Pila man ka bulak ang naa sa plorera?

Sulbad: Gamiton ang sumbanan nga **longs** ug **units**

Mga lakang:

1. Idugangdugang ang mga **unit**.

$$4 \text{ units} + 8 \text{ units} = 12 \text{ units}$$

Ipundok pag-usab ang mga **unit**

$$12 \text{ units} = 1 \text{ long} \text{ ug } 2 \text{ units}$$

2. Unya, idugangdugang ang **longs**

$$\begin{array}{r} + \left[\begin{array}{l} 1 \\ 2 \\ 1 \end{array} \right] \begin{array}{l} 4 \\ 8 \end{array} \\ \hline 4 \quad 2 \end{array}$$

$$1 \text{ long} + 2 \text{ longs} + 1 \text{ long} = 4 \text{ longs}$$

or 40 units (Hinumdumi nga ang 1 **long** = 10 **units**)

$$\text{So, } 40 + 2 \text{ units} = 42 \text{ units}$$

or $24 + 18 = 42$ nga mahimo pod nga sulati ingon ini

$$\begin{array}{r} 24 \\ +18 \\ \hline 42 \end{array}$$

Mao adunay 42 ka mga bulak sa plorera.

Lahi pod nga sulbad, mao ang paggamit og sumbanan pareho sa taas;

$$\begin{array}{r} 1 \\ 24 \\ +18 \\ \hline 42 \end{array}$$

Maong adunay 42 ka mga bulak sa plorera.

Hinumdomi:

Ang pagdugangdugang og **2-digit** nga numero nga usbon ang pagpundok, kini ang pagabuhaton;

- Sulati ang numero nga **addends vertically or in column.**
- Unaha pagdugtongdugtong ang mga numero sa **ones place** ug usba pagpundok ang sumada ngadto sa **tens and ones.**
- Unya idugangdugang ang mga numero sa **tens place.**

Buluhatong Papel 1

1. Pangitaa ang sumada gamit ang **longs and units models.**

- a. $24 + 37 = ?$
- b. $46 + 35 = ?$
- c. $43 + 39 = ?$
- d. $36 + 47 = ?$

2. Pangitaa usab ang sumada gamit ang paagi nga gipadayag sa unahan. Buhata sa papel.

3. Unsay masulti nimo bahin sa imong tubag sa A ug B? Ipadayag, ngano kini?

Buluhatong Papel 2

Pangitaa ang sumada. Ibutang ang inyong tubag sa papel.

$$1. \begin{array}{r} + 28 \\ 25 \\ \hline \end{array}$$

$$2. \begin{array}{r} + 35 \\ 17 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \begin{array}{r} + 38 \\ 43 \\ \hline \end{array}$$

$$4. \begin{array}{r} + 48 \\ 27 \\ \hline \end{array}$$

$$5. \begin{array}{r} + 85 \\ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$6. \begin{array}{r} + 77 \\ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$7. \begin{array}{r} + 68 \\ 5 \\ \hline \end{array}$$

$$8. \begin{array}{r} + 45 \\ 26 \\ \hline \end{array}$$

$$9. \begin{array}{r} + 69 \\ 8 \\ \hline \end{array}$$

Buluhatong Papel 3

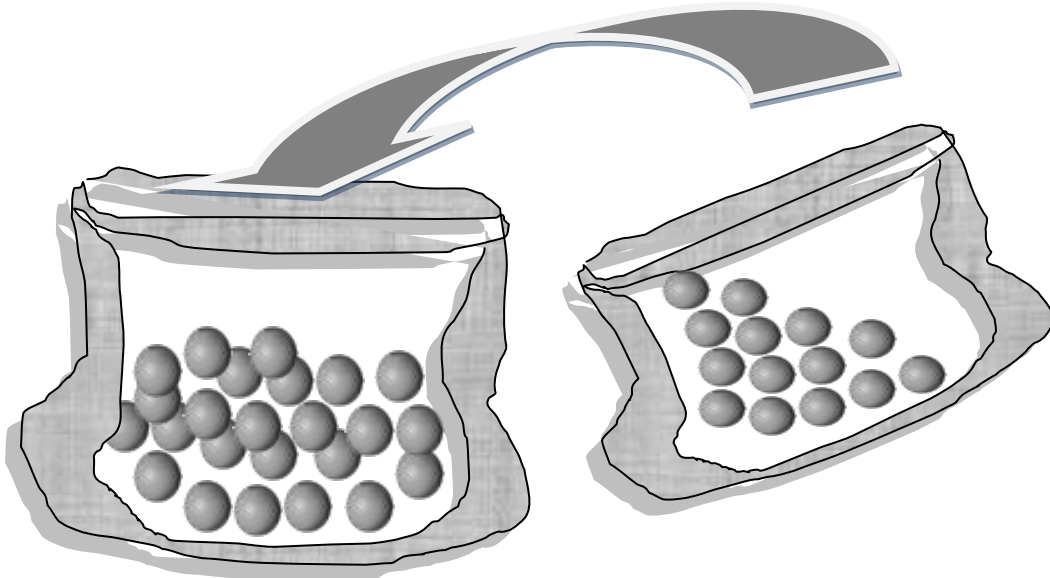
Sulbara ang matag pangutana. Sulati ang inyong tubag sa papel.

1. Adunay 19 ka lastiko si Tonyo.
Adunay 14 ka lastiko si Roy.
Pila man ka lastiko tanan ang anaa kanila?
2. Adunay 18 ka munyeka nga papel si Connie.
Adunay 16 ka munyeka nga papel si Cynthia.
Pila man ka monyekang papel tanan ang anaa kanila?
3. Adunay 24 ka **popsicle sticks** si Ludy.
Adunay 28 ka **popsicle sticks** si Trina.
Pila tanan ka **popsicle sticks** ang anaa kanila?

4. Adunay 38 ka tarheta si Tracy.
Adunay 14 ka tarheta si Kara.
Pila tanan ka tarheta ang anaa kanila?

Buluhaton sa Balay

- A. Adunay ____ ka kahel sa bulseta.
Gidugangan ni Tonyo og ____ pa ka mga kahel.
Pila tanan ka kahel ang anaa sa bag ni Tonyo,
karon?
Sulbara sa lain-lain nga paagi.

- B. Adunay 34 ka tuhog si Mira.
Gidugangan niya og 19 pa ka tuhog.
Gibutang niya kining tanan sa kahon.
Pila man ang tanan nga mga tuhog nga anaa sa
kahon?
Sulbara sa lain-lain nga paagi. Sulati ang inyong
tubag sa kuwaderno.

Pagdugang sa Usa ka Digit nga Numero nga Adunay Sumada Hangtod sa 18 Gamit ang Huna-huna

Pagpalab-as:

Si Malou, Mira, ug Macy niadto sa tindahan sa mga libro.

Si Malou nipalit og 3 ka anyel o asul nga kahon.

Si Mira nipalit og 7 ka pula nga kahon.

Si Macy nipalit og 5 ka dalag nga kahon.

Pila tanan ang kahon nga napalit sa mga babaye?

Unang sulbad:

$$(3 + 7) + 5 = 10 + 5 \quad \text{or} \quad 3 + (7 + 5) = 3 + 12 \quad \text{or} \\ = 15 \qquad \qquad \qquad = 15$$

$$(3 + 5) + 7 = 8 + 7 \\ = 15$$

Ang tulo ka babaye nipalit og 15 ka mga kahon.

Ikaduhang sulbad:

$$\begin{array}{r} + \quad 3 \\ \quad 7 \\ \hline \quad 5 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \quad 3 \\ \quad 7 \\ \hline \quad 5 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \quad 3 \\ \quad 5 \\ \hline \quad 7 \\ \hline 15 \end{array}$$

Ang tulo ka babaye nipalit og 15 ka mga kahon.

Unahon pagkuha ang sumada sa 3 ug 7 unya idugang ang maong sumada sa 5. Maong adunay,

$$3 + 7 = 10$$

$$10 + 5 = 15$$

Sa pagdugang og 3 ka usa ka digit nga numero pinaagi sa hunahuna (**mentally**), pangitaa ang duha ka **addends** nga ang sumada mao ang 10 unya idugang kini nga sumada sa nahabilin nga **addend**. Kon walay mga **addend** nga adunay sumada 10, kuhaa ang sumada sa 2 ka **addend**. Unya idugang kini nga sumada sa nahabiling **addend**.

Buluhatong Papel 1: Sulati ang hugpulong nga numero ug ihatag ang sumada o total pinaagi sa paghuna-huna lamang (**mentally**). Ihulagway kon giunsa nimo pagkuha sa sumada o total. Sulati ang tubag sa papel.

1. $\left\{ \begin{array}{c} \star \star \\ \star \star \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \star \star \star \\ \star \star \star \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \star \star \\ \star \star \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

2. $\left\{ \begin{array}{c} \triangle \triangle \\ \triangle \triangle \triangle \\ \triangle \triangle \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \triangle \triangle \\ \triangle \\ \triangle \triangle \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \triangle \triangle \\ \triangle \\ \triangle \triangle \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

3. $\left\{ \begin{array}{c} \square \square \square \\ \square \square \square \\ \square \square \square \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \square \square \square \\ \square \square \square \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \square \square \square \\ \square \square \square \\ \square \square \square \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

4. $\left\{ \begin{array}{c} \blacksquare \blacksquare \blacksquare \blacksquare \\ \blacksquare \blacksquare \blacksquare \blacksquare \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \blacksquare \blacksquare \\ \blacksquare \blacksquare \blacksquare \blacksquare \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \blacksquare \blacksquare \blacksquare \blacksquare \\ \blacksquare \blacksquare \blacksquare \blacksquare \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

5. $\left\{ \begin{array}{c} \heartsuit \heartsuit \\ \heartsuit \heartsuit \\ \heartsuit \heartsuit \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \heartsuit \heartsuit \\ \heartsuit \\ \heartsuit \heartsuit \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \heartsuit \heartsuit \\ \heartsuit \heartsuit \\ \heartsuit \heartsuit \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

Buluhatong Papel 2: Ihulagway giunsa nimo pagkuha sa sumada o total. Sulati ang tubag sa papel.

$$\begin{array}{r} 9 \\ 6 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ 4 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 4 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 6 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 3 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ 6 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 6 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ 3 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

Buluhatong Papel 3: Ihulagway kon giunsa nimo pagkuha sa sumada o total. Sulati ang tubag sa papel.

1.

$$5 + 4 + 6 = \square$$

2.

$$8 + 4 + 3 = \square$$

3.

$$6 + 4 + 8 = \square$$

4.

$$4 + 4 + 3 = \square$$

5.

$$5 + 3 + 2 = \square$$

6.

$$9 + 2 + 5 = \square$$

7.

$$\begin{array}{r} 9 \\ 4 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$$

8.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

9.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 3 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

10.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

11.

$$\begin{array}{r} 8 \\ 3 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

12.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 6 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

Buluhaton sa Balay

Sulbara ang matag pangutana pinaagi sa huna-huna (**mentally**). Sulati ang tubag sa kuwaderno.

1.

Adunay 9 ka krayola si Tin-Tin.
Gidugangan ni Tracy og 5 pa.
Nihatag usab si Rina og 3 pa gayud.
Pila tanan ang krayola ni Tin-Tin?

Sumada sa tanang krayola:

2.

Nagpupo si Corina og 8 ka dalag nga santan.
Nagpupo pod si Trina og 6 ka mga rosas nga santan.
Nagpupo usab si Toni og 5 ka pula nga santan.
Gibutang sa mga bata ang mga bulak sa usa ka **basket**.
Pila ang tanang bulak nga anaa sa **basket**?

Sumada sa tanang mga bulak:

3.

Adunay 8 ka mga holen si Billy.
Gihatagan siya ni Tim og 5 pa.
Si Jose nagdugang usab og 3 pa ka holen.
Pila tanan ang holen ni Billy?

Sumada sa tanang mga holen:

4.

Nakakolekta si Luis og 2 ka kabhang (**shells**).

Si Ben, 9 ka kabhang ang nakolekta.

Si Rico usab nakakolekta og 5 ka kabhang.

Pila tanan ka kabhang ang nakolekta sa tulo ka mga lalaki?

Sumada sa tanang kabhang:

5.

Nipalit si Cathy og 3 ka pandesal.

Si Luz nipalit og 7 ka pandesal.

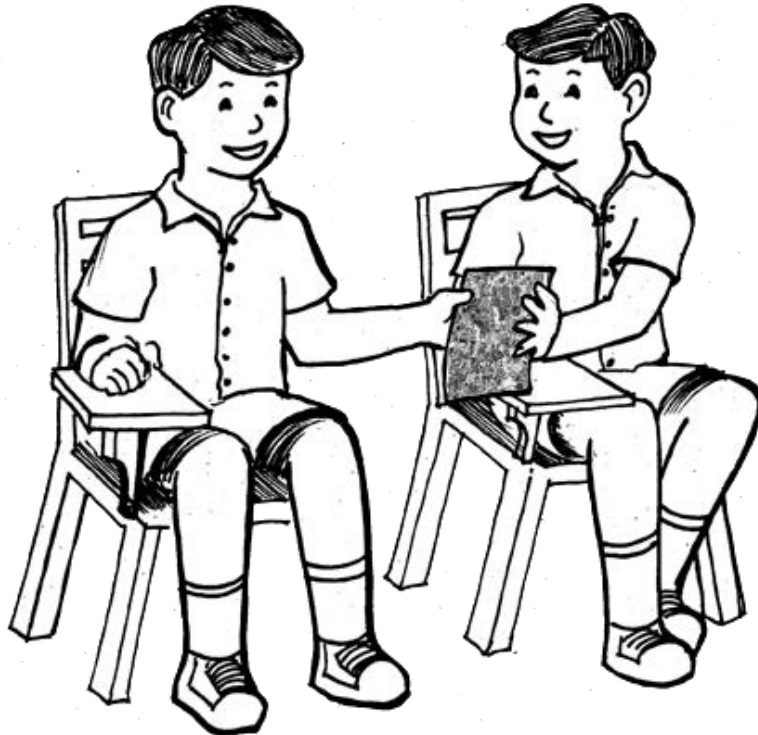
Si Rey nipalit og 3 ka pandesal.

Pila tanan ang napalit sa mga bata nga pandesal?

Sumada sa tanang pandesal nga gipalit:

Pagdugang sa 2-ka Digit nga Numero ug Usa ka Digit nga Numero nga Adunay Regrouping Gamit ang Huna-huna

Pagpalab-as:

Managhigala sila si Tom ug Totoy.

Nagakolekta sila og **stickers**.

Adunay 18 ka **stickers** si Tom.

Gihatagan siya ni Totoy og 9 pa ka mga **stickers**.

Pila tanan ang **stickers** ni Tom?

Sulbad:

$$\begin{array}{r} 1 \\ 18 \\ + 9 \\ \hline 27 \end{array}$$

Mao nga si Tom, adunay 27 ka **stickers** tanan.

Sa pagdugang sa $18 + 9$ pinaagi sa huna-huna (**mentally**), gamiton nato ang mosunod nga ideya:

Sa pagdugang og 2-digit ug **1-digit** nga numero nga adunay pagpundok pag-usab, pinaagi sa huna-huna, unahon sa pagpadayag ang **2-digit** nga numero sa iyang pinalapad nga porma. Dayon, idugang ang 3 ka numero.

Ingon niini,

$$\begin{aligned} 18 + 9 &= (10 + 8) + 9 \\ &= 10 + (8 + 9) \\ &= 10 + 17 \\ &= 27 \end{aligned}$$

Buluhatong Papel 1: Pilia ug sulati sa papel ang hustong sumada.

1.

$$\begin{array}{r} 27 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

32 33 34 35

2.

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

42 43 44 45

3.

$$\begin{array}{r} 29 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

32 33 34 35

4.

$$\begin{array}{r} 18 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

22 23 24 25

5.

$$\begin{array}{r} 19 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

27 26 25 24

6.

$$\begin{array}{r} 45 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

39 51 54 55

Buluhatong Papel 2: Sulati ang hustong sumada sa papel.

1.
$$\begin{array}{r} 25 \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

2.
$$\begin{array}{r} 15 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

3.
$$\begin{array}{r} 35 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

4.
$$\begin{array}{r} 23 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

5.
$$\begin{array}{r} 24 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

6.
$$\begin{array}{r} 28 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

7.
$$\begin{array}{r} 45 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

8.
$$\begin{array}{r} 35 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

9.
$$\begin{array}{r} 28 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

10.
$$\begin{array}{r} 38 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

11.
$$\begin{array}{r} 35 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

12.
$$\begin{array}{r} 42 \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

Buluhaton sa Balay

Sulbara ang matag pangutana pinaagi sa huna-huna lamang. Sulati sa kuwaderno ang tubag.

1.

Adunay 17 ka mga kalapati ug 9 ka pereko. Pila tanan ka mga langgam ang anaa?

2.

Adunay 25 ka mga lalaki ug 8 ka mga babaye. Pila tanan ang mga bata?

3.

Adunay 26 ka himongaan ug 9 ka mga sunoy. Pila tanan ang mga manok?

4.

Adunay 19 ka pula nga mga **balloon** ug 5 ka anyel o asul ka mga **balloon**. Pila tanan ang mga **balloon**?

5.

Nipalit si Jane og mga candy sa iyang adlaw nga natawhan. Adunay 36 ka mga chocolate nga candy ug 9 ka mint nga candy. Pila tanan ang mga candy?

6.

Sa Rizal Elementary School, adunay 28 ka mga lalaki nga magtutudlo ug 9 ka mga babaye nga mga magtutudlo sa Unang Ang-ang. Pila tanan ang mga magtutudlo sa Unang Ang-ang?

7.

Adunay 19 ka mga rosas si Ana. Si Maria usab adunay 6 ka mga pula ka rosas. Pila tanan ang rosas?

8.

Adunay 15 ka bayabas ug 8 ka mga mangga. Pila tanan ang mga prutas?

Ang Pagsulbad sa mga Tagsa ka Lakang nga Word Problems bahin sa Pagdugangdugang og mga Tibuok nga Numero Lakip ang Kwarta

Pagpalab-as:

Gidapit ni Cathy ang iyang mga higala sa pagsaulog sa iyang ikapito ka tuig nga natawhan. Nag-andam si Nanay og **sandwiches, spaghetti** ug pineritong manok.

Adunay 18 ka laki ug 15 ka babaye nga nanambong sa kasaulogan. Pila man ka bata ang nanambong sa kasaulugan?

Gisulbad nato ang problema nga gitiman-an kining mga mosunod:

1. Unsay mga gihatag nga hitabo?

Kini ang mga gihatag sa problema:
mga 18 ka laki ug 15 ka babaye
ang mitambong sa kasaulugan.

2. Unsay gipangita diha sa problema?

Gipangita diha sa problema ang sumada
(**sum/total**) sa kadaghanan sa mga bata
nga nanambong sa kasaulugan.

3. Unsaon nato sa pagpakita sa problema gamit
ang hugpulong nga numero?

Ipakita nato ang problema pinaagi niining
hugpulong nga numero:

Sumada sa tanang bata = $18 + 15$

Ug, gisulbad nato ang hugpulong sa
numero sa niining paagi.

$$\begin{array}{r} 18 \\ + 15 \\ \hline 33 \end{array}$$

33 ang sumada sa kadaghanan sa bata
nga mitambong.

Hinumdomi: Sa pagsulbad sa problema, sundon nato kining mga lakang:

Unang lakang:

- Basahon ug sabton ang problema.
- Sutaang mga hitabo ug pangitaa kon unsay gipangayo sa problema.

Ikaduhang lakang:

- Planoha kon unsaon pagsulbad.
- Ipakita ang problema pinaagi sa larawan kon kinahanglan, unya pinaagi sa pagbuhat og hugpulong nga numero (**number sentence**).

Ikatulong lakang:

- Tumanon ang plano sa pagsulbad.

Ika-upat nga lakang:

- Sutaang tubag. Sutaang kon salabtunon ba.

Buluhatong Papel 1

Kompletaha ang **Chart**. Gihimo na ang una alang kaninyo. Buhata kini sa papel.

Istorya sa Problema	Unsay gipangayo	Gihatag nga Hitabo	Pagdugang-dugang nga Hugpulong
Adunay 4 ka iring si Pat. Adunay 6 ka itoy si Pilar. Pila tanan ang mananap nga iyang binuhi?	Ang sumada sa kadaghanon sa iring ug itoy	4 ka iring 6 ka itoy	Sumada sa kadaghanan sa binuhi = $4 + 6$
Nikaon si Sid og 12 ka jelly candy . Si Pit nikaon pod og 9 ka jelly candy . Pila tanan ka jelly candy ang nakaon nila?			
Niambak si Sam og ka 10. Niambak pod si Tina og ka 8. Kapila tanan sila nangambak?			

Istorya sa Problema	Unsay gipangayo	Gihatag nga Hitabo	Pagdugang-dugang nga Hugpulong
<p>Adunay 26 pesos si Cora. Gihatagan siya ni Nanay og 5 pesos pa gayod. Pila ang tanang kwarta ni Cora?</p>			
<p>Adunay 22 ka dahon si Pedro. Adunay 3 ka dahon si Tingting. Pila tanan ka dahon ang naa nila?</p>			
<p>Nibayad si Cindy og 11 pesos sa art paper. Nibayad pod siya og 5 pesos para sa felt paper. Pila tanan ang gibayran ni Cindy?</p>			

Buluhatong Papel 2

Basaha ang matag problema, unya tubaga ang mga pangutana. Sulati sa papel ang inyong tubag.

Nangadto si Tomas ug Pedro sa plasa. Nakit-an nila ang 10 ka babaye ug 9 ka laki nga nagdula. Pila tanan ka bata ang ilang nakit-an?

1. Unsa man ang hinatag nga hitabo?
2. Unsay gipangayo sa problema?
3. Unsa man ang hugpulong nga numero?
4. Giunsa nimo pagsulbad ang problema?
5. Unsay katapusan nga tubag?

Gibayran ni Terry og 12 pesos ang kahel. Gibayran ni Cora og 15 pesos ang bayabas. Pila tanan ang gibayran nila?

1. Unsay hinatag nga hitabo?
2. Unsay gipangayo sa problema?
3. Unsa ang hugpulong nga numero?
4. Giunsa nimo pagsulbad ang problema?
5. Unsay katapusan nga tubag?

Buluhatong Papel 3

Sulbara ang matag problema. Sulati sa kuwaderno ang inyong tubag.

1. Nigamit si Nanay og 12 ka itlog sa pagluto og **cupcake**.
Nigamit pod siya og 24 ka itlog sa paghimo og **leche flan**.
Pila tanan ka itlog ang gigamit ni nanay?
2. Adunay 11 ka kandila si Mina.
Adunay 24 ka kandila si Bert.
Pila tanan ka kandila ang naa nila?
3. Nakakwarta si Toti og 25 pesos sa pagbaligya og pandesal sa Lunes.
Nakakwarta pa gyod siya og 20 pesos sa Martes.
Pila tanan ang nakwarta niya sa duha ka adlaw?
4. Adunay 45 pesos si Betty.
Gihatagan pa gyod siya ni Tatay og 40 pesos.
Pila tanan ang kwarta ni Betty?

Buluhaton sa Balay

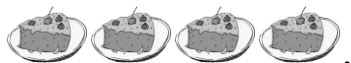
Sulbara ang problema sa lain-laing paagi. Sulati sa kuwaderno ang tubag.

Nipalit si Nicky og ____ ka hiwa nga

para sa iyang mga higala.

Nipalit si Nanay og ____ ka hiwa nga

Gisulod nila ang tanang hiwa nga sa usa ka bolseta (**paper bag**).

Pila tanan ka hiwa sa ang naa sa bolseta (**paper bag**)?